

BESTUURS- RAPPORTAGE 2019

Peildatum: 30 juni 2019

Bestuursrapportage 2019 (burap)

Doel van de burap

Iedere bestuursrapportage (hierna: burap) is een toetsing van de voortgang van de programmabegroting, uitgedrukt in concreet behaalde resultaten en de financiële gevolgen daarvan. De burap geeft antwoord op de volgende vragen:

1. Ligt Rijnland qua programmabegroting 2019 op koers en waar moet worden (bij)gestuurd?
2. In hoeverre is sprake van financiële wijzingen c.q. een begrotingswijziging?

Centraal per programma staan de bij de begroting afgesproken aandachtspunten. Per aandachtspunt is sprake van een feitelijke score, de score tot en met de burap-periode (30 juni 2019) en een geprognosticeerde score over geheel 2019. Scores worden weloverwogen toegekend, maar zijn veelal meerjarig vanwege de onderliggende looptijden.

Leeswijzer op de volgende pagina

Voor meer informatie: klik op de naam van het programma of andere onderdelen

1. [Samenvatting](#)
2. [Waterveiligheid](#)
3. [Voldoende water](#)
4. [Schoon en Gezond water](#)
5. [Waterketen](#)
6. [Bestuur, Organisatie en Dienstverlening](#)
7. [Middelen](#)
8. [Toetsing](#)
9. [Bijlagen](#)

Samenvatting

Niveau 1

Programma's

Wat hebben we afgesproken in de begroting 2019?
Hoe staat het er voor begin september en wat is de verwachting eind 2019?
Blijven de kosten binnen de begroting?

Waterveiligheid

Voldoende water

Gezond en Schoon Water

Waterketen

Bestuur, Organisatie en Dienstverlening (BOD)

Niveau 2

Middelen

Exploitatiebegroting 2019 versus prognose 2019

Investeringsprojecten

Personele informatie

Toetsing

Nadere toelichting financiën, risico's en toetsing

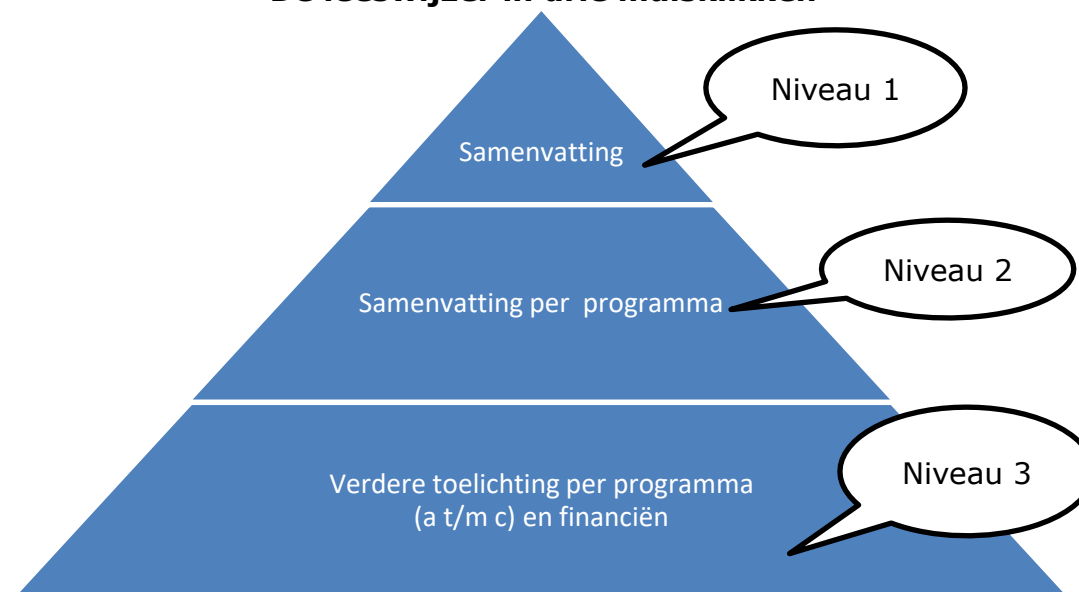
Kaders

Bevindingen en conclusies

Bijlagen

- [Aanvulling leeswijzer](#)
- [Legenda projectscores](#)
- [Verbonden partijen](#)
- [Kredietmutaties](#)
- [Begrotingswijziging](#)
- [Bijlagen toetsing](#)

De leeswijzer in drie muisklikken

Toelichting scores:

Op schema, binnen de kaders.

Behoeft aandacht, resultaten blijven enigszins achter bij verwachtingen.

Resultaten blijven significant achter bij wat afgesproken is in de begroting.

Per aandachtspunt is sprake van een feitelijke score, de score tot en met de burap-periode 30 juni 2019 en een geprognosticeerde score. Deze laatste score heeft betrekking op geheel 2019. Scores worden weloverwogen toegekend, de totstandkoming ervan is geen exacte wetenschap. Centraal per programma staat de bij de begroting afgesproken 'top tien' van aandachtspunten. Soms is overigens sprake van iets meer of minder aandachtspunten. Overige relevante aandachtspunten staan onder deze top tien toegelicht.

Liggen we op koers?

De programma's liggen grotendeels op koers, maar met elk hun problemen. Een aantal zaken vergt aandacht. Er vindt in bijna alle programma's meer noodzakelijk correctief onderhoud plaats. Er is vertraging bij het baggeren, in de watergebiedsplannen en bij de poldergemalen. Bij de zuiveringsinstallaties is de effluentkwaliteit nog op te veel installaties onvoldoende. Dit laatste is mede te wijten aan het grote aantal renovaties dat nu wordt uitgevoerd en daarom zal dit nog een aantal jaren voortduren.

Onder de streep is sprake van een positief exploitatieresultaat. Een resultaat dat stapsgewijs nader wordt toegelicht. Er is sprake van een groot aantal incidentele baten, afwijkingen in de exploitatiekosten en mutaties in de reserves wat er voor zorgt dat veel toelichting nodig is om de verschillen tussen begroting en uitputting ervan te verklaren. Positief is te melden dat het ziekteverzuim is gedaald van 5,1 naar 3,3%.

En passen de middelen binnen de begrotingskaders?

Ja. Per saldo verwacht Rijnland een exploitatie-overschot van € 2,4 mln. ten opzichte van de begroting 2019. Wanneer de onttrekkingen aan de reserves buiten beschouwing worden gelaten, bedraagt het exploitatieoverschot € 3,3 mln. tegenover een begroot tekort van € 9,6 mln. Dit betreft een mix van tegen- en meevallers die zijn toegelicht op blz. 14 t/m 16.

De belangrijkste incidentele mee- en tegenvallers zijn:

- Een voordelig liquidatiesaldo van de SBG van € 4,2 mln.
- De boekwinst op de verkoop van het voormalig awzi-terrein Zandvoort van € 2,0 mln. (geraamd in 2018, maar ontvangen in 2019).
- De financiële achterstand in het baggeren bedraagt € 8,7 mln. als gevolg van PFOS/PFAS waardoor veel minder werk is uitgevoerd dan gepland.
- Aan correctief onderhoud wordt een begrotingsoverschrijding van € 4 mln. verwacht. Dit is verspreid over de verschillende programma's.

De personeelslasten blijven binnen de begroting. Vacatures gericht op specifieke expertise blijken echter lastig in te vullen. Ontbrekende capaciteit wordt daarom regelmatig ingevuld met tijdelijke capaciteit. Het ziekteverzuim is sterk gedaald.

Investeringsprognoses

De investeringsuitgaven blijven achter bij de begroting. Met de huidige raming van € 82,7 mln. is dat 77% van het begrote bedrag. De grootste achterblijvers zijn de programma's Voldoende water en Waterketen.

Restrisico's en toetsing

Meerdere (rest)risico's uit de begroting 2019 zijn uitgekomen en worden onder meer met extra middelen via de begrotingswijziging beheerst. Het betreft met name hogere onderhoudskosten en niet benutte investeringsstelposten.

Lees verder: [Waterveiligheid](#), [Voldoende water](#), [Schoon & Gezond Water](#), [Waterketen](#), [BOD](#), [Middelen](#), [Toetsing](#).

Doel: beschermen van het gebied en onze inwoners tegen overstromingen vanuit zee, rivieren en watersysteem.

Algehele tussenstand begin juli 2019

Over het algemeen ligt het programma Waterveiligheid redelijk tot goed op koers. Rijnland heeft veel onderhoud gepleegd naar aanleiding van de voorjaarsinspectie. Het onderhoudsbudget voor keringen wordt overschreden. De versterkingsprojecten regionale keringen en de toetsing regionale keringen liggen op koers. Meer informatie is te vinden in [de nadere toelichting](#)

Inv:
€ 20,5 mln.
Expl:
€ 27,9 mln.

Financieel

De investeringsprognose komt 15% lager uit door lagere kosten van IJsseldijk spoor 1, vertraging in IJsseldijk spoor 2 en verschuiving van investeringen in regionale keringsversterkingen naar net over de komende jaargrens. De exploitatieprognose overschrijdt de begroting met 3%. Dit komt met name door een voorziene overschrijding van het onderhoudsbudget met ca. € 400.000.

	Doel / gereed in 2019	T/m jun 2019	Prognose dec 2019	Toelichting
1	Verbeteren van ca. 25 km regionale keringen			Er is 12 km gerealiseerd en het nodige is nu in uitvoering. Er is een aanzienlijk risico dat het keringenversterkingscluster vanaf september 2019 te maken krijgt met vertraging doordat de arbeidsmarkt krap is en het daardoor moeilijk is de benodigde expertise te krijgen en te houden.
2	Afronding detailtoetsing resterende opgave regionale keringen			Toetsing is juli 2019 gereed.
3	Voortzetting toetsing objecten in regionale keringen (25% gereed, loopt tot 2022)			Dit loopt conform planning. Door de krappe arbeidsmarkt (zie onder 1) is er een groot risico dat de toetsing vanaf september 2019 en in 2020 te maken krijgt met vertraging
4	Planstudies voor de kunstwerken in de Spaarndammerdijk en IJsseldijk Gouda lopen			De verkenningfase / planstudie Spaarndammerdijk loopt en aanvraag voor subsidiebeschikking bij het Hoogwaterbeschermingsprogramma voor deze fase wordt in 2019 ingediend. IJsseldijk Gouda spoor 2, te weten Mallegatsluis en Keersluis, heeft vertraging opgelopen door uitval van experts.
5	Actualiseren van beleidskaders op basis van evaluatie			Er is gestart met het maken van de Nota Waterveiligheid
6	Voortzetting jaarlijkse kade-inspecties en aanpak van de geconstateerde schade			De voorjaarsinspectie is in april afgerond. Hieruit zijn 44 bijzondere onderhoudspunten gekomen (in onderhoud bij Rijnland), 47 punten dagelijks onderhoud voor Rijnland als eigenaar, en 221 aanschrijvingen aan eigenaren voor dagelijks onderhoud.
7	Inbreng veiligheid in woningbouwopgaven en omgevingsvisies			Loopt, via plantoetsing en vergunningverlening.

Overig: In het voorjaar zijn alle regionale waterkeringen en de primaire waterkering bij Gouda geïnspecteerd (1.250 km aan waterkeringen), inclusief de kunstwerken. Voor ongeveer 90 locaties worden in komende maanden de benodigde werkzaamheden uitgevoerd. Bovendien zijn op meer dan 220 punten eigenaren aangeschreven voor de 'dagelijkse onderhoudsplicht' (herstel van de grasmat, dichten kuilen etc.). Dit is iets minder dan vorig jaar

Lees verder: [Waterveiligheid](#)

Doel: niet te veel en niet te weinig (zoet) water, passend bij de functies in ons gebied. Nu en in de toekomst.

Algehele tussenstand begin juli 2019

Het programma Voldoende Water is redelijk op koers, al valt de realisatie op investeringen tegen. Zorgen zijn er ten aanzien van PFAS; dit zorgt voor vertraging in het baggerprogramma en de watergebiedsplannen. Ook is er vertraging bij de realisatie van poldergemalen, terwijl de kosten voor correctief onderhoud hoger zijn. De extra inspanning die nodig is, wordt in beeld gebracht. Meer informatie is te vinden in [de nadere toelichting](#).

Inv:
€ 32,3 mln.
Expl:
€ 51,2 mln.

Financieel

De investeringsprognose is flink lager. Dit zit met name in baggerwerken, watergebiedsplannen en poldergemalen. Het exploitatieresultaat wordt gunstig beïnvloed door baggeren en elektriciteit. De nadelen zitten in hogere kosten voor correctief onderhoud en minder geactiveerde personeelslasten. Baggerwerken worden met ingang van 2019 in de exploitatie verantwoord. De bij investeringen gemelde lagere uitgaven voor baggerwerken komen daarom ook terug als lagere uitgaven in de exploitatie.

	Doel / gereed in 2019	T/m juni 2019	Prognose dec 2019	Toelichting
1	90% polderpeil conform peilbesluit			Het percentage is 94%. Door de maandelijkse controle van het peilniveau in het oppervlaktewater, kunnen de peilbeheerders deze cijfers valideren met de afgesproken peilbesluiten. In de afgelopen maanden hebben zich geen grote bijzonderheden in de vorm van extreem droog of extreem nat weer voorgedaan.
2	15 à 20 peilbesluiten geactualiseerd			Er zijn 7 peilbesluiten vastgesteld en 2 in de inspraak gebracht. Eén peilbesluit bleek te kunnen worden gecontinueerd. Er volgt in het najaar nog een aantal peilbesluiten. We verwachten dit jaar minimaal 14 peilbesluiten vast te stellen, en mogelijk iets meer afhankelijk van de inspraakreacties en het verloop van de procedures.
3	10 poldergemalen gerenoveerd, 20 nieuwe renovaties gestart			Er zijn tot nu toe 8 gemalen opgeleverd en 15 gemalen aanbesteed. Daarnaast is er een nieuw cluster gestart met 20 gemalen. Cluster 2 loopt vertraging op door een langere voorbereiding van aannemers op de uitvoering, waardoor de prognose einde jaar mogelijk niet gehaald wordt. De opgave om de achterstand van de afgelopen jaren in te lopen wordt in beeld gebracht.
4	40 overige kunstwerken in watergangen gerenoveerd			Dit loopt op koers. De werkvoorbereiding is op orde. 20 kunstwerken zijn al vervangen en 20 zijn in voorbereiding of in uitvoering
5	200-250 km onderhoudsbaggeren, uitvoering baggeren in PFOS-verdachte gebieden			De baggerwerkzaamheden liggen gedeeltelijk stil, er worden aanvullende metingen in het kader van PFOS uitgevoerd. In de Haarlemmermeer is de uitvoering weer gestart, maar het vinden van geschikte afzetlocaties verloopt moeizaam. Er is een tijdelijk handelingskader voor PFOS; we zijn in overleg met het bevoegd gezag om dit vast te leggen in beleid. Er wordt 80 km ipv 200-250 km gebaggerd.
6	Alle watergangen conform gedragscode Flora- en Faunawet onderhouden			We onderhouden de watergangen volgens de ecologische protocollen. Daarbij passen we bewust gevarieerd maatwerk toe.

7	Piekbergingen: uitvoering Nieuwe Driemanspolder (2020 gereed), aanbesteding Haarlemmermeer			Piekberging Nieuwe Driemanspolder is op koers voor oplevering 2020. De piekberging Haarlemmermeer zit in de contractfase, de gunning is voorzien in de eerste helft van 2020.
8	Diverse watergebiedsplannen, onder andere Spaarnwoude vastgesteld, start Hemmeerpolder			De peilbesluiten in het gebied Spaarnwoude zijn vastgesteld en de uitvoering van Hemmeerpolder gaat van start. Ook in de watergebiedsplannen speelt het PFOS-dossier: vertraging in baggerwerkzaamheden en verbreden/verdiepen van watergangen. De uitgaven blijven achter bij de begroting door diverse oorzaken. Deze worden nader toegelicht op pagina 22 .
9	Planfase klimaatbestendige zoetwateraanvoer afgerond			Voor de lastigste opgave, namelijk het traject Lopikerwaard/Polsbroek, vordert het project van schetsontwerp naar projectplan in 2019. Voor de Leidsche en Oude Rijn in en nabij Harmelen wordt de planfase dit jaar afgerond.

Overig: Parallelboulevard Noordwijk: Het bestek voor de drainage is gereed, maar vanwege heroverweging van de uitvoeringsperiode door het bestuur van Noordwijk is de aanbesteding en geplande uitvoering vertraagd. Om grondwateroverlast te minimaliseren is tijdelijk een bemaling geïnstalleerd.

Lees verder: [Voldoende water](#)

Doel: zorgen voor schoon en gezond water voor landbouw, natuur, woonomgeving en recreatie. Dat wil zeggen zonder te veel voedingsstoffen en vervuilende stoffen.

Algehele tussenstand begin juli 2019

De KRW2-uitvoering in de Westeinderplassen is gestart. In KRW-waterlichaam Amstelveense Poel is een defosfateringsinstallatie geplaatst die nu een proefjaar draait. Een plan voor slibvang in de Langerse Plassen wordt voorgelegd aan het bestuur. Aan beleidsvoorbereiding voor de KRW3-periode wordt hard gewerkt. De aanpak van agrarische emissies wordt herijkt. Ondertussen lopen (subsidie)maatregelen door. Er resteert weinig personele capaciteit voor inzet op zwemwaterkwaliteit en blauwalgenbestrijding. Meer informatie is te vinden in de [nadere toelichting](#)

Financieel

Inv: € 3,1 mln
Expl: € 9,7 mln

De investeringsprognose is lager door vertraging bij KRW 2 en tegenvallende aanbesteding van vispassage Spaarndam.
De exploitatieprognose is per saldo vrijwel gelijk aan de begroting.

	Doel / gereed in 2019	T/m juni 2019.	Prognose dec 19	Toelichting
KRW-maatregelen:				
1	Bovenlanden Aalsmeer en Westeinder (uitvoering)			Uitvoering van de aanleg van 5 km natuurvriendelijke oevers is gestart en zal voor een deel in 2019 afgerond worden.
2	Amstelveense Poel, Zoetermeersplas en baggerplan Langerse Plassen (planvaststelling)			De proefinstallatie defosfatering Amstelveense Poel draait. Het plan Langerse Plassen gaat in september naar VV-cie VGW.
3	Meer emissiereductie d.m.v. blauwe diensten akkerbouw en melkveehouderij			Het is het vierde jaar voor de collectieven om de blauwe diensten uit te (laten) voeren. De drie collectieven waar Rijnland afspraken mee gemaakt heeft, hebben in 2016 contractuele afspraken gemaakt met agrariërs over de uitvoering van blauwe diensten tot 2021. Het gaat hierbij om ruim 100 agrariërs. Er wordt ingezet op het maken van extra afspraken/contracten (jaarlijkse ronde), die in de 2 ^e helft van 2019 kan leiden tot extra aanvragen. Rijnland heeft hiervoor nog ruim krediet beschikbaar, maar de Provincie Noord-Holland zit –voor de Haarlemmermeer, bufferstroken- tegen een maximale POP3 inzet aan.
4	Voorbeeldproject emissiereductie: bollenpolder van de toekomst			Het project is in voorbereidende fase. Er is een werkgroep opgericht naast Rijnland bestaande uit: GOM, KAVB, groene cirkels bijenlandschap, ANLV Geestgrond, Gemeente Noordwijk, Flower Science en Provincie Zuid-Holland. Een eerste bewonersavond is georganiseerd waarbij meer dan 100 mensen aanwezig waren. Voor Rijnland is het belangrijk om daadwerkelijk emissiereducerende maatregelen tot stand te gaan brengen, waarop nu nog geen zicht is. Echter, deze maatregelen zijn op vrijwillige basis.
5	Opleveren van het maatregelenpakket voor de Rijnlandse waterlichamen van de 3 ^e fase (KRW3) aan het Rijk			De watersysteemanalyses ten behoeve van de gebiedsprocessen voor de Rijnlandse Waterlichamen van de 3 ^e fase KRW3 worden in 2019 afgerond.
6	Met het project „Gezonde Sloten“ verder verbeteren waterkwaliteit in de polders			In de tweede helft van 2019 wordt gestart met het in beeld brengen van de waterkwaliteit, inclusief de bedragen per bron, in Rijnlands polders voor het project 'Gezonde Sloten' (afronding in 2020).
En verder:				

7	Oplevering vispassage boezemgemaal Spaarndam			Als gevolg van een tegenvallende aanbesteding is extra krediet voor de uitvoering verleend in de VV op 22 mei 2019. Hierdoor is later gegund en loopt uitvoering door in 2020.
8	Werken aan (innovatieve) oplossingen voor blauwalgproblemen en bacteriologische problemen in zwembewateren			Voor de vervanging van de luchtmenginstallatie in de Nieuwe Meer (Amsterdam) is 50% cofinanciering verkregen en is de realisatie gestart (afronding gepland 2020). Dit heeft vertraging opgelopen omdat het verkrijgen van cofinanciering moeizaam verliep en de beschikbare capaciteit beperkt was. Voor de locatie Cronesteijn (Leiden) is de verplaatsing van de inlaat in uitvoering (afronding najaar 2019) en wordt Europapark (Alphen aan den Rijn) als officiële zwembadlocatie afgevoerd. Voor de locaties Veerplas (Haarlem), Westbroekplas (Velsen), Meijepark (Nieuwkoop) en Amsterdamse Bos (Amsterdam) wordt onderzocht welke maatregelen mogelijk zijn om de zwembadkwaliteit te verbeteren. De resultaten worden verwerkt in een voorstel (incl. kredietaanvraag) die in het 1^e kwartaal 2020 aan de VV wordt voorgelegd.

Lees verder: [Schoon en Gezond water](#)

Doel: wij zuiveren afvalwater van bedrijven en huishoudens. We doen dit conform de normen en zo efficiënt en duurzaam mogelijk. Daartoe bedienen en onderhouden wij onze installaties en werken wij nauw samen met partners zoals de gemeenten.

Algehele tussenstand begin juli 2019

De meeste indicatoren in het programma waterketen scoren goed. Dat betekent dat we op koers liggen om de resultaatafspraken uit de begroting te halen. De belangrijkste indicator, de effluentkwaliteit, scoort echter niet goed. Dit heeft vooral te maken met de onderhoudstoestand van de assets en het, daarom noodzakelijke, grote aantal renovaties dat loopt, waardoor zuiveringen tijdelijk minder presteren. We zullen alle zeilen moeten bijzetten om het aantal zuiveringen dat niet goed presteert niet te laten oplopen. In eerdere bestuurlijke rapportages is gemeld dat het nog enkele jaren duurt voordat alle zuiveringen voldoende op orde zijn. Meer informatie is te vinden in de [nadere toelichting](#).

Inv: € 24,4 mln.

Expl: €78,8 mln.

Financieel

De verwachte investeringsuitgaven zijn vooral lager doordat kredietaanvragen verlaagd zijn. De exploitatieprognose is vrijwel gelijk aan de begroting maar kent een tegenvaller op het gebied van (correctief) onderhoud. Hieronder liggen wel diverse mutaties die zowel positief als negatief zijn. De specificatie vindt u in de nadere toelichting.

	Doel / gereed in 2019	T/m juni 2019	Prognose dec 19	Toelichting
1	Tweederde van de zuiveringen voldoet aan de effluentnormen.			In de eerste helft van 2019 voldoet 68% van de zuiveringen aan de normen zoals vastgelegd in het maatwerkvoorschrift of het zorgplichtvoorschrift. We halen de doelen dus op dit moment net, maar lopen een stevig risico dat het percentage weer afneemt door falende installaties of werkzaamheden.
2	We stellen het strategisch zuiveringsplan vast waarin we alle recente ontwikkelingen, zoals de toekomstige organisatie zuiveren, de lange termijn assetplanning, de aanpak van de zuiveringskringen en de slibstrategie, borgen.			De VV heeft de waterketenstrategie vastgesteld op 13 maart 2019
3	We renoveren diverse installaties: we ronden Velsen af en besteden Zwanenburg en Haarlem Waarderpolder aan.			De VV heeft voor de awzi Velsen op 3 juli uitvoeringskrediet beschikbaar gesteld voor de resterende maatregelen. Zwanenburg en Haarlem-WP zijn in voorbereiding, beide projecten komen later dit jaar in het bestuur. Het Voorontwerp van Zwanenburg ronden we in Q3 af waarna de fase van het Definitief Ontwerp start. In Q4 leggen we de businesscase Waarderpolder aan het bestuur voor. Voor de uitvoering van Zwanenburg en Waarderpolder nemen we wel een resp. twee jaar langer de tijd. Door capaciteitsgebrek vertragen diverse andere projecten, maar in Q3 start een extra projectteam om dit op te lossen.
4	We stellen een probleemanalyse en een plan van aanpak op voor de roostergoedverwijderaars, en lossen de meest urgente knelpunten op.			We hebben een aanpak opgesteld en bepaald welke installaties de hoogste prioriteit krijgen
5	We sluiten de laatste vijf zuiveringen aan op de centrale proceskamer (CPK).			Het project ligt op schema om eind 2019 de laatste zuiveringen aangesloten te hebben op de CPK. Zuiveringen die we binnen enkele jaren sluiten, sluiten we middels een eenvoudige ombouw van de centrale server aan op de CPK.
6	We werken in 4 clusters actief samen met gemeenten en drinkwaterbedrijven op basis van de			De samenwerking verloopt in alle regio's goed. In de Haarlemmermeer ligt de focus vooral op de afvalwaterhoeveelheden vanwege de grote projecten in deze regio. In het Groene Hart werken

	waterketenplannen.			gemeenten en Rijnland samen aan de Regiostudie Groene Hart. In de Leidse Regio lopen experimenten met "beheer als waren we één".
7	Energiebesparing vormt onderdeel van de opdracht bij elke renovatie. De centrale slibvergisting op Haarlem-WP levert op termijn ca. 70 Terajoule op.			Duurzaamheid is een belangrijk uitgangspunt bij elk ontwerp. Recent hebben alle projectmanagers en assetmanager een opleiding Sustainable Project Management gevolgd om dit nog meer aandacht te geven.
8	We bouwen een pilotinstallatie (PACAS) op Leiden-Noord voor de verwijdering van medicijnresten.			Het programma van eisen is bijna gereed en we verwachten de installatie op te leveren in Q4 van 2020.
9	We participeren via HVC in de terugwinning van fosfaat door Ecophos.			Uitvoering door Ecophos is verder vertraagd vanwege vergunningsaspecten. Dit ligt buiten Rijnlands invloedsfeer. Alternatieven voor andere verwerkingsroutes worden verkend.

Lees verder: [Waterketen](#)

Doel: een effectieve en efficiënte organisatie, om de doelen van de andere programma's te realiseren. Daarnaast ook het realiseren van de programma-overstijgende doelen, zoals de calamiteitenorganisatie, innovatie, duurzaamheid en bestuurlijke vernieuwing.

Algehele tussenstand begin juli 2019

Het programma BOD omvat veel onderwerpen. Het overdrachtdossier voor het nieuwe bestuur is goed ontvangen en het coalitieakkoord brengt nieuwe aandachtspunten voor de komende jaren. De benoemde top 10 acties voor 2019 liggen goed op koers. Meer informatie in de [nadere toelichting](#).

Inv: € 2,5 mln.
Expl: € 28,8 mln.

Financieel

Per saldo is er een onderschrijding op de exploitatiebegroting van € 5,5 mln. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door hogere invorderingsopbrengsten, hogere dividenduitkeringen, baten uit de afwikkeling van de Stichting Beheer van het Gemeeneland en lagere kosten onderhoud gebouwen. Hiertegenover staan hogere kosten voor I&A, een hogere bijdrage aan het Waterschapshuis en hogere personeelskosten.

De investeringsraming is lager door het niet uitgeven van het geraamde budget voor energieneutraliteit. Tevens zijn er minder nieuwe projecten opgestart.

	Doel / gereed in 2019	T/m juni 2019	Prognose dec 2019	Toelichting
1	Informatieveiligheid: de objectgerichte risicoanalyse is gereed			De objectgerichte risicoanalyse is gestart. Beleid, planning en werkinstructies zijn gereed. Uitvoering start in de tweede helft het jaar met een business-impactanalyse en soms een diepgaande risicoanalyse op alle informatie-objecten/systemen die in de vorige risicoanalyse een hoog risico gescoord hebben. De andere objecten/systemen zullen in 2020 worden onderzocht; dat is later dan gepland. De risicoanalyses zullen meer inzet vragen dan aanvankelijk geschat.
2	Digitale transformatie: de opgaven zijn vertaald in een digitale agenda			Ter voorbereiding op de bestuurlijke visievorming op digitale transformatie is ambtelijk in kaart gebracht wat de relevante ontwikkelingen zijn en hoe Rijnland daarop kan anticiperen. Op de website is de persoonlijke internetpagina (PIP) voor burgers en bedrijven in gebruik genomen voor digitale dienstverlening (indienen bezwaar).
3	Besparing: € 1 mln. efficiency gerealiseerd			Op 26 juni is in het directieteam vastgesteld dat het bereiken van een besparing van € 1 mln. aan efficiency gehaald wordt. Bij het opstellen van de Begroting 2020 zullen de efficiency-maatregelen definitief worden belegd bij de budgethouders en met terugwerkende kracht voor 2019 worden gealloceerd bij hun budgetten.
4	Verkenning „waterbedrijven van de toekomst“ afgerond			Het symposium op 6 juni jl. getiteld "De groeiende waarde van water", vormde een afronding van de onderzoeksfase van de Waterbedrijven van de Toekomst. Met het recent aangetreden bestuur worden, op basis van het coalitieakkoord, verschillende spin-offactiviteiten besproken en in gang gezet voor de komende periode.
5	Verkiezingen: de procedure is goed voorbereid, we benutten de verkiezingen om waterbewustzijn te verhogen en we maken goede overdrachtdossiers voor het nieuwe bestuur			Op 20 maart 2019 zijn verkiezingen gehouden voor de leden van het algemeen bestuur van Rijnland. De communicatiestrategie voor de verkiezingen scoorde goed. Er is een overdrachtdossier gemaakt voor de nieuwe VV, dat heel goed is ontvangen en gebruikt bij de collegeonderhandelingen. Er is een coalitieakkoord gepresenteerd door VVD, PvdA, CDA, Water Natuurlijk en de fractie Agrarisch en Bedrijven. Het dagelijks bestuur is geïnstalleerd op

	Doel / gereed in 2019	T/m juni 2019	Prognose dec 2019	Toelichting
				5 juni 2019.
6	We anticiperen op de komst van de Omgevingswet			Op koers. In de zomer ronden we een pilot over digitaal regelbeheer af. Later dit jaar volgen bestuurlijke keuzes voor de Waterschapsverordening en het Projectbesluit
7	We nemen extra participatiewetmedewerkers aan en voldoen eind 2019 aan de eisen van de wet			De quotumverplichting voor Rijnland in 2019 is 20,6 banen. Op dit moment zijn er 13,9 banen gerealiseerd (een baan staat voor 25,5 uur), waarmee we op schema lopen om aan het einde van dit jaar de overige 7 banen te realiseren.
8	Inkoop: de acties uit „Maatschappelijk Verantwoord Inkopen & Duurzame Grond- Weg- en Waterbouw 2020 Doelen & Acties“ voor 2019 zijn uitgevoerd			Het uitvoeren, implementeren en starten van overige acties voor de komende maanden liggen in lijn met de ambities van MVO binnen Rijnland.
9	Fysieke veiligheid: risico's bij de geselecteerde objecten zijn in beeld en de maatregelen voor de hoge risico's zijn geïmplementeerd			De geselecteerde/geprioriteerde objecten 2019 zijn in beeld. Voor de overige objecten is dat in mei 2020. Met het implementeren van de (nood)maatregelen is gestart, zodat de situatie acuut veilig is. Voor de maatregelen volgens het boekje is meer tijd nodig.
10	Het klantencontactteam gebruikt het zaakvolgsysteem „InProces“, met het streven om 90% van de kct-klantcontacten en -incidentmeldingen binnen twee weken correct af te handelen.			Het Klantcontactteam heeft t/m juni 5.299 klantcontacten en incidentmeldingen geregistreerd. Hiervan is ca. 80% binnen twee weken afgehandeld. Het aantal meldingen en klantcontacten is in het 1 ^e halfjaar 2019 hoger dan in het 1 ^e halfjaar 2018. De toename ten opzichte van 2018 is 6,5%. Deze toename maakt het halen van het streefdoel erg ambitieus.

Lees verder: [B.O.D.](#)

Exploitatiebegroting 2019 versus prognose 2019

Op basis van de huidige inzichten verwacht Rijnland over 2019 een positief resultaat uit reguliere bedrijfsuitoefening van € 2,4 mln. Dit voordeel betreft voor het grootste deel belastinginkomsten uit voorgaande jaren.

Naast het resultaat uit reguliere bedrijfsuitoefening zijn er in 2019 drie bijzondere resultaten.

- Een éénmalig incidentele baat van € 4,2 mln. i.v.m. de afwikkeling van de SBG. Voorgesteld wordt om dit resultaat te storten in de nieuwe bestemmingsreserve erfgoedpanden (zie punt 9. Bijdragen van derden).
- De uitgaven voor baggerwerken zijn € 8,7 mln. lager dan begroot. Voorgesteld wordt om deze lagere uitgaven te storten in de bestemmingsreserve baggerwerken. Met ingang van 2019 worden de investeringsuitgaven voor baggerwerken verantwoord in de exploitatie. (zie punt 3 Goederen en diensten van derden).
- In de 2^e burap van 2018 is besloten om een bestemmingsreserve minder activeren voor watergebiedsplannen op te richten. In 2019 wordt € 2,4 mln minder geactiveerd voor watergebiedsplannen. Voorgesteld wordt om dit te onttrekken uit de hiervoor opgerichte bestemmingsreserve.

Van de nu gemelde resultaten uit reguliere bedrijfsuitoefening is per saldo € 2,1 mln. structureel nadelig en € 4,5 mln. incidenteel voordelig. De structurele nadelen betreffen voor € 3,9 mln. hogere kosten voor onderhoud. Het grootste deel van deze onderhoudskosten is nog correctief van aard. Overeenkomstig het coalitieakkoord wordt er een omslag gemaakt van correctief onderhoud naar preventief onderhoud. In de MJP 2020-2023 zullen voorstellen gedaan worden voor verwerking van alle structurele voor- en nadelen.

De verwachte mutaties ten opzichte van de exploitatiebegroting 2019:

No.	Omschrijving	Begroting 2019	Prognose resultaten Burap		Prognose Exploitatie 2019
			Structureel	Incidenteel	
	<u>LASTEN</u>				
1.	Rente en afschrijvingen	60.641	184 V	0 N	60.457
2.	Personeelslasten	64.700	273 N	600 N	65.573
3.	Goederen en diensten van derden	94.170	4.218 N	8.335 V	90.053
4.	Bijdragen aan derden	12.388	0 N	0 N	12.388
5.	Toevoegingen aan voorzieningen/onvoorzien	350	0 N	0 N	350
	Totaal lasten	232.249	4.307 N	7.735 V	228.821
	<u>BATEN</u>				
6.	Financiële baten	598	1.239 V	0 N	1.837
7.	Personeelsbaten	882	0 V	0 N	882
8.	Goederen en diensten aan derden	14.562	202 V	2.930 V	17.694
9.	Bijdragen van derden	801	72 V	4.200 V	5.073
10.	Waterschapsbelastingen	196.405	697 V	2.569 V	199.671
11.	Interne verrekeningen	9.401	2.400 N	0 N	7.001
	Totaal baten	222.649	190 N	9.699 V	232.158
	Saldo baten en lasten	-/- 9.600	4.497 N	17.434 V	3.337
12.	Onttrekkingen aan reserves	3.500	0 V	0 V	3.500
13.	Egalisatie van tarieven	6.100	0 V	0 V	6.100
	Bestemming bijzondere resultaten				
14.	Toevoeging bestemmingsreserve baggerwerken	0	0 V	8.725 N	-/- 8.725
15.	Toevoeging bestemmingsreserve erfgoedpanden	0	0 V	4.200 N	-/- 4.200
16.	Onttrekking bestemmingsreserve minder activeren watergebiedsplannen	0	2.400 V	0 V	2.400
17.	Resultaat uit reguliere bedrijfsuitoefening	0	2.097 N	4.509 V	2.412

Rente- en afschrijvingen (€ 184.000 voordelig)

Per saldo dalen de kapitaallasten ten opzichte van de gewijzigde begroting. Dit heeft de volgende oorzaken:

- De geprognosticeerde rentelasten zijn met € 900.000 verlaagd. Momenteel wordt er gebruik gemaakt van de negatieve rente op kortgeld leningen. Als gevolg van verdere daling van de rentepercentages, is het rentepercentage deze burap naar beneden bijgesteld naar 0,88%.
- De afschrijvingslasten liggen € 716.000 hoger als gevolg van een verkorting van een afschrijftermijn.

Personeelslasten (€ 873.000 nadeel)

Met ingang van 2019 wordt gestuurd op de loonsom; het totaal van personeelslasten en inhuur. De geprognosticeerde personeelslasten (€ 65,6 mln.) zijn € 0,9 mln. hoger dan de begroting (€ 64,7 mln.). De verhoging van de pensioenpremie geeft een nadeel in 2019 van € 1 mln. Op het vaste personeel doet zich een onderschrijding (voordeel) voor van € 2,6 mln. doordat een groot aantal vacatures niet ingevuld is. Er is sprake van hogere inhuurkosten van € 2,6 mln. (nadeel). Het merendeel van de extra inhuurkosten heeft betrekking op projectmedewerkers, waarvan de kosten op investeringsprojecten worden geactiveerd. Verder liggen de uitleenbaten ca. € 0,1 mln. hoger doordat meer medewerkers zijn gedetacheerd dan begroot.

Goederen en diensten van derden (€ 4.117.000 voordeel)

Dit verschil is als volgt samengesteld:

Lagere uitgaven voor baggerwerken. Met ingang van 2019 worden de investeringsuitgaven voor baggerwerken verantwoord in de exploitatie. Door problemen met de stof PFOS/PFAS zijn de uitgaven voor baggerwerken € 8,7 mln. lager dan begroot.	€ 8,7 mln.
Lagere uitgaven voor duurzame gebruiksgoederen	0,3 mln.
Lagere uitgaven voor energie	0,4 mln.
Meer correctief onderhoud	-/- 3,9 mln.
Hogere uitgaven voor overige diensten door derden	-/- 1,4 mln.
Totaal	<u>4,1 mln.</u>

Het Innovatiefonds met een budget van € 0,25 mln. wordt in 2019 volledig besteed aan een groot aantal kleine innovaties en daarnaast aan innovaties in het asset management.

Financiële baten (€ 1.239.000 voordeel)

Van de NWB is € 1.739.000 dividend ontvangen. In de begroting is rekening gehouden met € 500.000.

Opbrengst goederen en diensten aan derden (€ 3.132.000 voordeel)

Op de opbrengsten vanuit goederen en diensten aan derden is sprake van een voordelig resultaat van € 3,1 mln. Dit betreft voor een bedrag van € 2,0 mln. verkoopopbrengst grond AWZI Zandvoort. Dit deel van de opbrengst van in totaal € 4,1 mln. was begroot in 2018, maar omdat het bedrag van € 2,0 mln. in 2019 is ontvangen, is er in dit boekjaar sprake van een voordelig verschil, € 0,5 mln. hogere invorderingsopbrengsten, € 0,5 mln. hogere opbrengsten aan grensoverschrijdend afvalwater door afrekening over voorgaande jaren en € 0,1 mln. hogere opbrengsten vanuit de I&A-samenwerking met Schieland.

Bijdrage van derden (€ 4.272.000 voordeel)

Op 1 april 2019 zijn de erfgoedpanden Gemeenlandshuis in Leiden en Polderhuis in Hoofddorp door SBG aan Rijnland terug verkocht. De laatste actieve functie van de stichting (het beheer van de twee panden) is daarmee beëindigd en daarom wordt de stichting in de loop van 2019 opgeheven. De eigendommen, vorderingen en schulden van de stichting moeten daartoe worden afgewikkeld. Een van de posten op de balans van de stichting is een onderhoudsreserve die bedoeld is om de twee genoemde panden tot in lengte van jaren in stand te kunnen houden. Omdat de panden zijn overgedragen, wordt deze instandhoudingsreserve van € 4,2 mln. mee overgedragen aan Rijnland. Dit betekent een incidentele bate voor Rijnland in 2019. Omdat wordt geadviseerd de bate, net als bij SBG, volledig te reserveren voor instandhouding van de panden, is de bate in geval van opvolging van het advies niet vrij te besteden.

Belastingopbrengsten (€ 3.266.000 voordeel)

Het voordeel van € 3,3 mln. betreft belastingopbrengsten voor de zuiveringsheffing bij bedrijven. Hiervan heeft € 2,6 mln. betrekking op belastingheffing over voorgaande jaren en € 0,7 mln. op belastingheffing over 2019. Dit voordeel is vooral ontstaan door een toename van het aantal bedrijven dat een aanslag heeft gekregen als gevolg van het verbeteren van enkele processen.

Interne verrekeningen (€ 2.400.000 nadeel)

Zoals bij de tweede burap van 2018 voorgesteld is, worden minder (personele) kosten geactiveerd voor watergebiedsplannen. Deze extra lasten worden gedekt uit de voor dit doel opgerichte bestemmingsreserve 'minder activeren watergebiedsplannen'. In 2019 wordt daarom voor een bedrag van € 2,4 mln. minder geactiveerd.

Investeringsprojecten (in € 1.000)

In de volgende tabel staat het begrote en geprognoseerde investeringsvolume over 2019.

Totaal programma's	Begroting 2019	Prognose Burap 2019	%
Totale bruto-investeringen	107.000	82.723	77%

Het totaal van de geprognoseerde investeringsuitgaven komt per saldo flink lager uit, met name door minder uitgaven voor baggerwerken en vertraging in de uitvoering van poldergemalen door vertraging in de voorbereiding door aannemers. Omdat voor de baggerwerken kredieten nodig zijn, zijn deze zowel in de exploitatie als in de investeringsoverzichten meegeteld. Wanneer de baggerwerken buiten beschouwing wordt gelaten, komt het realisatiepercentage op 91% uit.

De directie heeft opdracht gegeven voor een grondige analyse van de oorzaken van het achterblijven van de realisatie bij de raming. In de loop van het tweede halfjaar 2019 zal daarover meer duidelijkheid ontstaan. Hieruit moet blijken of het met de begroting zelf, het zich voordoen van risico's, vergunningtrajecten etc. te maken heeft.

Overige personele informatie

Het ziekteverzuim heeft de afgelopen maanden een grote daling doorgemaakt. Het ziekteverzuim over de laatste twaalf maanden (voortschrijdend gemiddelde) is 3,3%. Een jaar eerder was dit nog 5,1%. De Rijnlandse referentie (openbaar bestuur en overheidsdiensten) kwam in 2018 uit op 5,6%. De daling is mede het gevolg van een nieuw verzuimbeleid. HR heeft in samenwerking met de leidinggevenden o.a. workshops verzorgd voor alle medewerkers.

De uitkomsten van iedere burap behoren te passen binnen door het algemeen bestuur vastgestelde toetsingskaders en moeten een oprecht beeld tonen in hoeverre Rijnland de (begrote) resultaten en doelstellingen doelmatig en doeltreffend realiseert. Een en ander is vastgelegd in de Waterschapswet en hiervan afgeleide toetsingskaders zoals het WBP5 en de programmabegroting 2019.

Met deze burap is de VV in de gelegenheid om een goede indruk te krijgen van 'hoe het er voor staat', rekening houdend met de gestelde kaders. Alles overwegende passen de begrote doelen en geprognosticeerde resultaten voor het merendeel binnen deze kaders, met de volgende kanttekeningen

1. *Resultaten:*

Naar aanleiding van de Effectmonitor 2018 en het coalitieakkoord zijn veel verbetermaatregelen ingezet voor de resultaten voor de Waterketen en Schoon & Gezond Water. De scores gedurende 2019 blijven aan de zorgelijke kant, rekening houdend met de constatering dat structurele verbeteringen in de waterketen meerdere jaren vergen. Een belangrijk aandachtspunt is de vertraging in de oplevering van de twee grootste zuiveringsprojecten.

2. *Exploitatie:*

Het geprognosticeerde exploitatieresultaat is een mix van overwegend structurele tegenvallers en incidentele meevallers. De incidentele meevallers doen zich overigens jaar na jaar voor, maar steeds in wisselende samenstelling. Dat maakt het moeilijk om de begroting op te baseren. Met de in deze burap geprognosticeerde hogere onderhoudskosten – met name reparaties en herstel – is in het coalitieakkoord vanaf 2020 rekening gehouden. Hetzelfde geldt voor minder personele kosten activeren. De noodzaak van de organisatie om reeds in 2019 hier mee aan de slag te gaan is met andere woorden hoog.

3. *Investeringsprognose:*

Net als in vorige jaren is de investeringsprognose neerwaarts bijgesteld. In feite is sprake van een trend waarin een half jaar na vaststelling van de begroting de investeringsramingen neerwaarts worden bijgesteld en worden doorgeschoven naar latere jaren. De investeringsprognose van 2019 kende bovendien voor € 25 mln. aan zogeheten toekomstig werk (21%); nog niet volledig uitgekristalliseerde investeringsmaatregelen zonder krediet. De uitdaging is om – jaarlijks en meerjarig – een reëler investeringspakket te ramen en vervolgens waar te maken, zodat de begrote kapitaallasten – en uiteindelijk de lastendruk vanaf 2020 niet halverwege neerwaarts moeten worden bijgesteld.

4. *Rechtmatigheid:*

De Rijnlandse inkopen moeten voor 99% financieel rechtmatig zijn. In principe mag de VV op dit punt jaarlijks een goedkeurende accountantsverklaring verwachten. De afgelopen twee jaar was sprake van een rechtmatige score met de spreekwoordelijke hakken over de sloot. Naijlende financiële onrechtmatigheden van circa 0,4% tot 0,6% zorgen in 2019 voor een uitdaging, aangezien niet alle benodigde activiteiten vanaf begin 2019 rechtmatig kunnen worden ingekocht. Met ingezette tijdelijke- en structurele maatregelen zijn de gesignaleerde onrechtmatigheden medio 2020 voorzien van een rechtmatig inkoopcontract.

5. *Risico's:*

Noodzakelijke (spoed)reparaties aan onder meer poldergemalen, herstel van enkele calamiteuze situaties (o.a. kade Boskoop) en een na de begroting aangekondigde pensioenverhoging zijn de financiële gevolgen van in de begroting 2019 gesignaleerde (niet begrote) risico's. Een generiek risico betreft het 'voorgenomen beleid nog niet voldoende vertaald te hebben in concrete uitvoeringsmaatregelen'. Een voorbeeld is de eerder genoemde grote onbenutte investeringsstelpost voor toekomstig werk in 2019. Andere voorbeelden zijn de strategische samenwerkingsagenda en het budget voor energieneutraliteit. Dit risico is onverlet actueel. Neerwaarts bijstellen van de uitgaven van dergelijke maatregelen is wellicht bestuurlijk niet gewenst, maar neigt voor 2019 de realiteit zijn. Een overzicht van de overige (rest)risico's en toetsingsconclusies staan in de [toetsingsbijlage](#).

De rode draad in deze toetsingsconclusies is het belang van constructief bijsturen en daarbij geduld tonen – structurele verbetermaatregelen vergen meerdere jaren – en een reëlere ambitie uitdragen. De voor 2019 gestelde doelen en resultaten worden niet geheel behaald, een niet onaanzienlijk deel is wederom doorgeschoven naar latere jaren.

Dit overwegende concludeert het college dat deze bijgestelde begroting 2019 voldoende robuust is om de financiële gevolgen van mogelijke restrisico's in 2019 op te vangen.

Lees verder: [specificatie toetsingen](#), [specificatie kredietmutaties](#), [begrotingswijziging](#), [nadere toelichting verbonden partijen](#)

Nadere informatie per programma

Wat gaat dit kosten in 2019? (in € 1.000)

Financieel 2019 (in € 1.000)

Programma Waterveiligheid	Begroting 2019	Prognose Burap 2019	%
Totale netto exploitatiekosten	26.958	27.861	103%
Totale bruto-investeringen	24.146	20.467	85%

Scores projectclusters

Omschrijving subproject	AVI	Tijd	Geld	Organisatie	Informatie	Kwaliteit	Risico
Programma Waterveiligheid							
Kustwerk Katwijk	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN
Verbetering IJsseldijk Gouda	GEEL	GROEN	GROEN	ROOD	GROEN	GROEN	GROEN
Top 25 kadeverbeteringen	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN
Top 50 kadeverbeteringen (DIRK I)	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN
Kadeverbeteringen DIRK II	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN
Cluster DIRK III	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN
Kunstwerken Spaarndam (Woordersluis, Kolksluis, Boezemsluis en één duiker)	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN
Cluster planontwikkeling	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN

[Meer info over de gehanteerde legenda.](#)

Toelichting / opmerkingen:

Exploitatieprognose

De exploitatiekosten komen naar verwachting iets hoger uit dan de begroting. Dit komt men name door verwachte overschrijding op het onderhoudsbudget keringen. Dit doordat een keringencalamiteit van eind december 2018 (reparatie scheur bij Hazerswoude) deels op het budget van 2019 drukt, door meer onderhoudspunten uit de voorjaarsinspectie en door een voorzichtige start met preventief onderhoud. Omdat andere keringenbudgetten niet uitgeput zijn, blijft de verwachte begrotingsoverschrijding bij ongeveer 3%.

Investeringsprognose

De investeringsprognose ligt € 3,7 mln (15%) lager dan begroot.

- De raming van Verbetering IJsseldijk Gouda is € 1,18 mln lager dan begroot doordat in spoor 1 zich vrijwel geen risico's hebben voorgedaan. Daarnaast is spoor 2 vertraagd waardoor er in 2019 minder kosten zijn.
- De raming van Dirk I is € 3,5 mln lager dan begroot. Er is enige vertraging van de kasstroom (daadwerkelijke factuurdata) opgenomen waardoor een deel van de kosten is doorgeschoven naar 2020.
- De raming van Dirk II is € 0,5 mln hoger dan de begroting doordat een aantal deelprojecten sneller dan verwacht gerealiseerd kunnen worden.
- De raming van de Top25 kadeverbeteringen is € 0,4 mln hoger doordat zich enkele risico's hebben voorgedaan. Deze zijn conform afspraak niet in de begroting 2019 opgevoerd.
- De raming van het project Toetsing regionale keringen is € 0,2 mln hoger. Vanwege druk op de markt wordt grondonderzoek naar voren gehaald in de planning wat leidt tot een geringe kostenstijging dit jaar t.o.v. de begroting.
- Preventief onderhoud sluis Spaarndam (+ € 0,8 mln.)
- Diverse, kleinere mutaties (-/- € 0,1 mln.)

Scores projectclusters

Verbetering IJsseldijk Gouda: capaciteitstekort

Doelstellingen en resultaten Programmabegroting 2019 (N.B. waar tussen haakjes een getal vermeld is, verwijst dit naar de belangrijkste items per programma op blz. 4 en volgende)	Score t/m juni 2019	Prognose dec 2019	Toelichting (referentie = begroting 2019, tenzij beleid door VV is gewijzigd)
Bescherming tegen overstromingen Rijnland heeft als beheerder de zorgplicht om de keringen aan de veiligheidseisen te laten voldoen en voor het noodzakelijke preventieve beheer en onderhoud te zorgen. Voor de primaire keringen is dit expliciet verankerd in de Waterwet, maar we vinden dat we voor de regionale keringen eenzelfde zorgplicht hebben. In het kader van de zorgplicht verhogen en versterken we regelmatig onze waterkeringen, bijvoorbeeld omdat ze door bodemdaling te laag zijn geworden. En we zetten instrumenten als voorlichting, advisering, vergunningverlening, inspectie, toezicht en handhaving in. Waar mogelijk werken we samen met andere partijen door opgaven te koppelen. Vanuit de toetsing 2012 zijn we bezig de -toen afgekeurde- primaire en regionale keringen op orde te brengen. De kustwerkzaamheden zijn afgerond en voor primaire keringen resten alleen enige kunstwerken in Gouda (Keersluis en Mallegatsluis). Voor regionale keringen hebben we met de provincies afgesproken om in 2021 378 km op orde te hebben en in 2030 alle 492 km aan afgekeurde keringen. Daarnaast zijn er natuurlijk kleine onderhoudswerkzaamheden door Rijnland (na schade door bijvoorbeeld activiteiten door mensen of vee).			
Voor de Mallegatsluis en de Keersluis loopt de voorbereidingsfase. (4)			De nazorgfase van het grootste traject van IJsseldijk Gouda (spoor 1) is afgerond in mei. Mallegatsluis en Keersluis (spoor 2) hebben vertraging opgelopen door uitval van expertise. Het stadsfront Veerstaal, Havensluis en Voorlanden (spoor 3) zit in de opstartfase. Afgewaardeerde C-kering langs gekanaliseerde Hollandse IJssel (spoor 4) wordt gestart zodra de benodigde capaciteit beschikbaar is. Maar het is moeilijk voldoende expertise aan boord te houden of te krijgen.
Van de regionale keringen verbeteren we in 2019 tenminste 25 km regionale keringen. Verder bereiden we ongeveer evenveel kilometers kadeverbeteringen voor die in latere jaren tot uitvoering komen. (1)			Jaarlijkse voortgangsrapportage Regionale keringen is 11 juni namens D&H aan de beide provincies toegestuurd. De versterkingen van de regionale keringen liggen dit jaar op koers met naar verwachting meer dan 25 km versterking. Wel blijft het halen van het door de provincies gestelde doel van '90% op orde in 2021' hard werken. Het is bovendien moeilijk voldoende expertise aan boord te houden of te krijgen.
We ronden de detailtoetsing van de resterende opgave van regionale keringen af. Hiermee bepalen we scherper waar we nog een veiligheidsopgave hebben en waar niet. Kadestrekkingen zullen deels goedgekeurd kunnen worden waardoor de resterende opgave vermindert. De detailtoetsing betreft 75 km. (3)			Resultaten komen in diverse fasen in 2019 beschikbaar.
De planstudies voor de verbetering van drie sluizen en een duiker in de Spaarndammerdijk lopen in 2019. (4)			De 'Verkenningfase / planstudie Spaarndammerdijk' loopt en aanvraag voor subsidiebeschikking bij Hoogwaterbeschermingsprogramma voor deze fase wordt in 2019 ingediend.
We werken door aan de in 2018 gestarte toetsing van de objecten in regionale waterkeringen. Tot en met begin 2022 werken we aan de toetsing van de objecten. In 2019 starten we ook met de voorbereiding van de toetsing van de grondlichamen (voor de toetsronde 2021). Dit in het kader van de start van de volgende toetsronde voor de regionale keringen die uiterlijk 2024 moet zijn afgerond. (2)			In het kader van de volgende toetsronde voor de regionale keringen, die uiterlijk 2024 moet zijn afgerond, lopen twee sporen. We werken door aan de in 2018 gestarte toetsing van de objecten in regionale waterkeringen. Dit loopt tot ongeveer 2022. In 2019 starten we ook met de voorbereiding van de toetsing van de grondlichamen, door het inwinnen van gegevens en het ontwikkelen van het instrumentarium. De uitvoering van de toetsing grondlichamen start rond 2021. Ook hier zijn er risico's omdat het moeilijk is voldoende expertise aan boord te houden of te krijgen.

Doelstellingen en resultaten Programmabegroting 2019 (N.B. waar tussen haakjes een getal vermeld is, verwijst dit naar de belangrijkste items per programma op blz. 4 en volgende)	Score t/m juni 2019	Prognose dec 2019	Toelichting (referentie = begroting 2019, tenzij beleid door VV is gewijzigd)
We maken de start om te komen tot een beleidsactualisatie Waterveiligheid. (5)			Start is gemaakt (Nota Waterveiligheid).
We zetten de samenwerking met andere waterschappen voor het muskusrattenbeheer voort. De samenwerkingsovereenkomst loopt tot en met 2019. Op basis van uitgebreid landsbreed onderzoek zal het bestrijdingsbeleid bijgesteld worden.			In het najaar worden voorstellen over het bestrijdingsbeleid en over verlengen van de samenwerking aan het bestuur voorgelegd.
We voorkomen activiteiten die een negatieve invloed hebben op de waterkeringen. Dit doen we met voorlichting, planadvisering, vergunningverlening, inspectie, toezicht en handhaving. We bespreken een nadere aanpak van kadeschouw.			Planadvisering, vergunningverlening, inspecties en handhaving verlopen regulier, volgens planning.
Voorjaarsinspectie houden en het regulier onderhoud en handhaving die daar op volgen. (6)			De voorjaarsinspectie is in april afgerond. Hieruit zijn 44 bijzondere onderhoudspunten gekomen (in onderhoud bij Rijnland), 44 punten dagelijks onderhoud voor Rijnland als eigenaar, en 221 aanschrijvingen aan eigenaren voor dagelijks onderhoud.
Advisering over schadebeperking overstromingen Hoe hoog en sterk onze waterkeringen ook zijn, een overstroming valt nooit uit te sluiten. Dit restrisico accepteren we als maatschappij, maar daarnaast kunnen aanvullende maatregelen worden genomen om de gevolgen te beperken. Rijnland adviseert hierin.			
We blijven ons actief inzetten om het bewustzijn over het wonen en werken in een overstroombaar gebied te vergroten. In 2018 hebben we realistische overstromingsbeelden die we daarvoor kunnen gebruiken aan anderen beschikbaar gesteld. Via het Klimaatteam wordt met gemeenten en andere waterbeheerders hierover het gesprek verder gevoerd.			Het MJP- en begrotingsdoel over overstromingsbeelden is al voor 2019 gehaald.
Klimaatkaarten: actualisatie van de diverse klimaatkaarten en waar nodig verdere uitbreiding met de nieuwste overstromingsgegevens.			Rijnland levert input voor Europese ROR (Richtlijn OverstromingsRisico's)
Het onderwerp wordt onder meer door ons ingebracht in gesprekken met gemeenten in het kader van de door de gemeenten op te stellen omgevingsvisies.			Nog te starten
Calamiteitenbestrijding Calamiteiten kunnen we helaas nooit uitsluiten. Rijnland bereidt zich dan ook goed voor op alle mogelijke waterstaatkundige calamiteiten die zich in het beheergebied kunnen voordoen. Het gaat daarbij niet alleen om overstromingen, maar ook om bijvoorbeeld waterkwaliteitsincidenten zoals illegale lozingen, of incidenten op één van de afvalwaterzuiveringsinstallaties. Het goed voorbereiden op calamiteiten speelt dus niet alleen bij het thema Waterveiligheid, maar ook bij de andere thema's. Om herhaling in tekst te voorkomen staat het onderwerp calamiteitenbestrijding beschreven in het programma BOD.			
Specifiek voor de keringen vinden in dit kader wel activiteiten plaats: Oefeningen met proefsluitingen van noodkeringen.			Eenmaal per jaar proefsluiting van een deel van de noodkeringen.

Programma Voldoende water

[Home VW](#)

Wat gaat dit kosten in 2019? (in € 1.000)

Financieel 2019 (in € 1.000)

Programma Voldoende water	Begroting 2019	Prognose Burap 2019	%
Totale netto exploitatiekosten	56.076	51.197	91%
Totale bruto-investeringen	58.159	32.259	55%

Scores projectclusters

Omschrijving subproject	AVI	Tijd	Geld	Organisatie	Informatie	Kwaliteit	Risico
Programma voldoende water							
Boezemgemaal Gouda renovatie	GROEN	GEEL	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN
Piekberging Driemanspolder	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN
Piekberging Haarlemmermeer	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN
Sluisjes Halfweg renoveren - aanpassen doorstroming	GEEL	GROEN	ROOD	GEEL	GROEN	GROEN	GROEN
Watergebiedsplannen 1 Noord	GEEL	GROEN	GEEL	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN
Watergebiedsplannen 2 West	GEEL	GROEN	GEEL	GROEN	GROEN	GROEN	GEEL
Watergebiedsplannen 3 Midden	GROEN	GROEN	GROEN	GEEL	GROEN	GROEN	GROEN
Watergebiedsplannen 4 Zuid	GROEN	GROEN	GROEN	GEEL	GROEN	GROEN	GROEN
Poldergemalen cluster 1	GEEL	GROEN	GEEL	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN
Poldergemalen cluster 2	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GEEL
Poldergemalen cluster 3	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN
Baggerwerken in voorbereiding	GEEL	ROOD	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN
BG Spaarndam renovatie	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN
Cluster planontwikkeling	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN
Overnemen en afstoten assets	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN
Parallel Boulevard Noordwijk	GEEL	GEEL	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GEEL
Bosbo 2015 upgraden	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN
Blue Energy Centrale Katwijk	GROEN	GEEL	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN
Kock van Leeuwensluis renovatie	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN
Aanschaf Mobiele Bemaling 2019, 2020 en 2021	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN

Toelichting / opmerkingen:

Exploitatieprognose

Het verschil tussen begroting en prognose is € 4,9 mln. voordelig. Oorzaak hiervan is € 8,7 mln. minder gebaggerd door problematiek PFOS/PFAS. Daarnaast is er een incidenteel voordeel van € 1,7 mln. op elektriciteit door een afrekening uit oudere jaren. Daartegenover staat een nadeel van € 2,4 mln. voor lagere geactiveerde lasten op WGP's. Verder is een nadeel van € 2,1 mln. op correctief onderhoud. Daarnaast is er een structureel nadeel van € 0,4 mln. op elektriciteitslasten door hogere tarieven, € 0,2 mln. nadeel door hogere bijdragen aan overig, hogere kosten door bestuurlijke toezeggingen (o.a. regiodeal bodemdaling) van € 0,1 mln. en 0,3 mln. voor overige kleine verschillen.

Investeringsprognose

De investeringsprognose is € 25,9 mln. lager (45%) dan de begrote investeringsuitgaven.

- Baggerwerken vertraagd (-/- € 9,4 mln.) door PFAS.
- Watergebiedsplan 4 zuid (-/- € 3,6 mln.), Noordplas: Weerstand gebied /grondaankoop vertraagd. Boskoop: Weerstand gebied. Bezwaren op projectplan en omgevingsvergunning. Vertraging door PFAS. Zoetermeer/Zoeterwoude: Beter inzicht in maatregelen waardoor scope is verkleind. Gouda: Planning van het kaderplan is naar achteren geschoven in de tijd. KRW2 Zoetermeer: Vertraging door beperkte capaciteit projectteam
- De overige watergebiedsplannen (-/- € 4,4 mln.) door het minder activeren van uren, PFAS en beperkte capaciteit.
- Poldergemalen cluster 2 (-/- € 3,6 mln.) door vertraging in de voorbereiding aannemers op de uitvoering
- Piekberging Driemanspolder (-/- € 1,6 mln.) doordat in 2019 iets minder wordt uitgevoerd dan bedacht bij de begroting. Dit heeft geen gevolgen voor de opleveringsdatum.
- Overige kleine mutaties (-/- € 3.3 mln.) verdeeld over 22 projecten

Scores projectclusters(toelichting op rood)

Sluisjes Halfweg: Situatie is inzichtelijk gemaakt en in Poho en D&H besproken. Er is een financieel tekort en gebrek aan draagvlak, nog niet duidelijk is de wijze waarop dit wordt opgelost. . Bestuurlijk overleg vindt plaats in september. Baggerwerken: vertraging als gevolg van PFAS problematiek.

[Meer info over de gehanteerde legenda.](#)

Doelstellingen en resultaten Programmabegroting 2019 (N.B. waar tussen haakjes een getal vermeld is, verwijst dit naar de belangrijkste items per programma op blz. 4 en volgende)	Score t/m juni 2019	Prognose dec 2019	Toelichting (referentie = begroting 2019, tenzij beleid door VV is gewijzigd)
Peilbeheer Rijnland faciliteert de functies in het gebied door het instellen en voeren van een goed oppervlaktewaterpeil. Dit doen we in goed overleg met belanghebbenden en met andere waterbeheerders. We zoeken hierbij naar een optimum van alle belangen, duurzaamheid en kosten en baten. Waar het faciliteren van de huidige functies niet doelmatig kan, overleggen we met de ruimtelijke ordenaars en belanghebbenden over het aanpassen van de functies.			
We voeren het peil zoals in het peilbesluit vastgesteld in ca. 90% van de polders, binnen marges (+/-5 cm, tenzij anders opgenomen in het peilbesluit). (1)			Door de maandelijkse controle van het peilniveau in het oppervlaktewater kunnen de peilbeheerders deze cijfers valideren met de afgesproken peilbesluiten (94%). In de afgelopen maanden hebben zich geen grote bijzonderheden voorgedaan in de vorm extreem droog of extreem nat weer. Hierdoor hebben we conform peilbesluiten kunnen beheren.
We actualiseren 15 à 20 peilbesluiten per jaar. Het aantal actuele peilbesluiten neemt daardoor toe tot ca. 90%. Bij de prioritering houden we nadrukkelijk óók rekening met externe ontwikkelingen. Een bijzonder project is de voorbereiding van het peilbesluit voor de binnenstad van Gouda. (2)			Er zijn 7 peilbesluiten vastgesteld en 2 in de inspraak gebracht. Eén peilbesluit bleek te kunnen worden gecontinueerd. Er volgt in het najaar nog een aantal peilbesluiten. We verwachten dit jaar minimaal 14 peilbesluiten vast te stellen, en mogelijk iets meer afhankelijk van de inspraakreacties en het verloop van de procedures. Voor Gouda: zie het onderdeel proactieve samenwerking.
We reguleren (via meldingen en vergunningen) peilafwijkingen en handhaven deze, op basis van het in 2017 geëvalueerde en in 2018/2019 geactualiseerde beleid peilafwijkingen.			In 2017 is het beleid geëvalueerd en heeft de VV een besluit genomen voor actualisatie met gebiedsdifferentiatie. In 2019 wordt dit in de keur vastgelegd.
Instandhouding watergangen Om het vastgestelde peil te kunnen voeren, voert Rijnland water aan en af met behulp van kunstwerken (inlaten, gemalen, stuwen) en watergangen. Rijnland onderhoudt deze kunstwerken en watergangen, waar de onderhoudsplicht ligt bij Rijnland, om te zorgen dat ze goed functioneren. We brengen en houden onze basis op orde. Hierbij hanteren we twee uitgangspunten: we maken continu een afweging tussen functies, risico's en levensduurkosten (principes van assetmanagement), en we doen dit duurzaam - in materialen, energieverbruik en invloed op de omgeving.			
We voeren dagelijks groot onderhoud uit aan onze poldergemalen en boezemgemalen. In 2019 loopt de uitvoering van 'cluster 2' (ca. 25 poldergemalen). We ronden dit cluster in 2020 pas af en daarom starten we begin 2019 parallel met een nieuw cluster poldergemaalrenovaties van ca. 20 stuks, om geen onderhoudsachterstanden op te lopen. (3)			Er zijn tot nu toe 8 gemalen opgeleverd en 15 gemalen aanbesteed. Daarnaast is er een nieuw cluster gestart met 20 gemalen. Cluster 2 loopt vertraging op door een langere voorbereiding van aannemers op de uitvoering. De opgave om de achterstand van de afgelopen jaren in te lopen wordt in beeld gebracht. We merken dat de kosten voor correctief onderhoud oplopen, een extra inspanning is nodig om op orde te komen.
We hebben meer dan 3.000 overige kunstwerken (inlaten, stuwen, duikers, etc.) in beheer en onderhoud. We prioriteren er voor 2019 ca. 40 voor (groot) onderhoud. (4)			Dit loopt op schema. Er zijn 20 kunstwerken uitgevoerd en 20 zijn in voorbereiding.
Het onderhoudsbaggeren neemt de plaats in van achterstandsbaggeren. In 2019 programmeren wij 250 km te baggeren watergangen. Baggerwerken in PFOS-gebieden worden in 2019 grotendeels afgerond. (5)			De baggerwerkzaamheden liggen gedeeltelijk stil, er worden aanvullende metingen in het kader van PFOS uitgevoerd. In de Haarlemmermeer is de uitvoering weer gestart, maar het vinden van geschikte afzetlocaties verloopt moeizaam. Er is een concept handelingskader; we zijn in overleg met het bevoegd gezag om dit vast te leggen in beleid. Aantal gebaggerde km's tot nu toe: 35 km. Prognose einde jaar 80 km.
We onderhouden jaarlijks ca. 2.600 km watergangen conform de gedragscode Flora- en Faunawet. (6)			We onderhouden de watergangen volgens de ecologische protocollen. Daarbij passen we bewust gevarieerd maatwerk toe.

Doelstellingen en resultaten Programmabegroting 2019 (N.B. waar tussen haakjes een getal vermeld is, verwijst dit naar de belangrijkste items per programma op blz. 4 en volgende)	Score t/m juni 2019	Prognose dec 2019	Toelichting (referentie = begroting 2019, tenzij beleid door VV is gewijzigd)
We starten met de Legger Kunstwerken waterlopen (o.a. uitgangspunten bepalen en inrichting GIS systeem, inspraak en afronding in 2020).			De legger kunstwerken is in voorbereiding. Dit heeft vertraging opgelopen als gevolg van andere prioriteiten in capaciteit.
We actualiseren het convenant over onderhoud stedelijk water met gemeente Haarlemmermeer.			Dit is nog niet opgepakt als gevolg van vacatures. In september start een nieuwe college die aan de slag gaat met het aanpassen van alle convenanten stedelijk water
We adviseren derden bij ruimtelijke ontwikkelingen, verlenen vergunningen en handhaven. We anticiperen hierbij op de nieuwe Omgevingswet en benutten omgevingsvisies om onze opgaven aan andere maatschappelijke opgaven te koppelen.			We hebben ons onder meer aangesloten bij het convenant klimaatadaptief bouwen Zuid-Holland en de MRA om de verstedelijkingsopgave klimaatadaptief te realiseren. Daarnaast zitten we bij steeds meer gemeenten aan tafel bij Omgevingsvisies en bemoeien we ons met gebiedsontwikkelingen zoals Valkenburg en Schiphol TradePark. In al deze trajecten koppelen we het waterbelang aan maatschappelijke opgaven, zoals klimaatadaptatie en de energietransitie. Ook hebben we tools beschikbaar gemaakt zoals een klimaatatlas, die kwetsbaarheid voor wateropgaven inzichtelijk maakt en een hulpmiddel is bij stresstesten en risicodialogen. In bijna alle gemeenten hebben we een zogenaamd watersprekkuur, waarin projecten in vroegtijdig stadium in contact kunnen treden met onze vergunningverleners. De klimaatatlas wordt ook in deze watersprekuren gebruikt als hulpmiddel.
We zijn een proactieve partner bij ontwikkelingen die bijdragen aan meer duurzaam en toekomstbestendig beheer van veengebieden (waaronder tegengaan van bodemdaling). Lokale initiatieven en sectoren worden gestimuleerd en ondersteund bij innovaties en transitie die bijdragen aan duurzaam (water-) beheer. Daarbij wordt afgestemd met andere stakeholders zoals Groene Hart, Platform Slappe Bodem, klimaatakkoord en het Nationale Kennisprogramma Bodemdaling zodat onze bijdragen complementair is en niet overlappend.			De VV heeft in maart een notitie over de rolopvatting bij bodemdaling vastgesteld. We gaan meedoen aan de regiodeal bodemdaling Groene Hart en zullen daarbij concreet bijdragen aan het project Boeren op Hoog Water. Zuid-Holland trekt het consortium met waterschappen en kennisinstituten voor dit project dat is gericht op alternatieve verdienmodellen bij kleine drooglegging. Ook voert Rijnland overleggen in het kader van o.a. vitaal platteland, LTO waterparken en het klimaatakkoord voor deelname aan pilots binnen ons van beheergebied
We werken actief met partners samen aan specifieke problemen zoals grondwateroverlast of bodemdaling. Zo werken we in 2019 samen met de gemeente Noordwijk verder aan een oplossing voor de grondwateroverlast, omdat de eerder gekozen oplossing in praktijk niet goed bleek te werken. Ook werken we met Gouda aan een Kaderplan Bodemdaling Binnenstad met als doel de overlast door bodemdaling op de langere termijn te beperken. Rijnland beheert de doorgaande recreatieve vaarroutes en is nautisch beheerder (openbare orde en veiligheid op het water) voor zover dit niet bij andere overheden is belegd. We overleggen met provincies en gemeenten over een logischer verdeling.			Gouda: alle resultaten tot nu toe zijn gebundeld tot de 'houtschoolschets' van het Kaderplan Bodemdaling Binnenstad. Deze wordt besproken met de binnenstad, gemeenteraad en VV. Deze besprekingen geven richting om van de houtschoolschets tot het KBB te komen. Naar verwachting wordt het KBB in december 2019 voorgelegd aan de colleges van Gouda en Rijnland t.b.v. vrijgave voor inspraak. Noordwijk: Het bestek voor de drainage is gereed, maar vanwege heroverweging van de uitvoeringsperiode door het bestuur van Noordwijk is de aanbesteding en geplande uitvoering vertraagd. Om grondwateroverlast te minimaliseren is tijdelijk een bemaling geïnstalleerd. Varen: we voeren het vaarweg- en nautisch beheer conform afspraken uit in die wateren waarvoor wij vaarwegbeheerder zijn. Het overleg met de provincies is gaande. Voor beide provincies wordt een onderzoek voorbereid. Een drietal gemeenten is actief met het ontwikkelen van lokaal vaarwegbeheer
Wateroverlast De overheden hebben in 2003 in het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW) afgesproken het watersysteem te verbeteren en klimaatbestendig te maken. De provincies hebben deze afspraken vertaald in wateroverlastnormen. Dit schept duidelijkheid wat ingelanden van het waterschap mogen verwachten en waar ze zelf aan de lat staan. De meest			

Doelstellingen en resultaten Programmabegroting 2019 (N.B. waar tussen haakjes een getal vermeld is, verwijst dit naar de belangrijkste items per programma op blz. 4 en volgende)	Score t/m juni 2019	Prognose dec 2019	Toelichting (referentie = begroting 2019, tenzij beleid door VV is gewijzigd)
recente klimaatscenario's van het KNMI laten zien dat de klimaatontwikkelingen sneller gaan dan gedacht. De overheden hebben dit vertaald in een Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie dat naast wateroverlast ook over droogte, hitte en overstroming gaat. Het plan moet bijdragen om vanaf 2020 bij ruimtelijke ontwikkelingen klimaatbestendig te handelen.			
De uitvoering van de piekberging Nieuwe Driemanspolder loopt volop (af te ronden in 2020). (7)			Piekberging Nieuwe Driemanspolder is op koers voor oplevering 2020.
We ronden het uitvoeringscontract voor de piekberging Haarlemmermeer af en we gaan het contract aanbesteden (realisatie af te ronden in 2023). (7)			De piekberging Haarlemmermeer zit in de contractfase, de gunning is voorzien in de eerste helft van 2020
De laatste peilbesluiten en wateroverlast toetsingen van het watergebiedsplan Spaarnwoude worden ter besluitvorming voorgelegd. Diverse andere plannen lopen onverminderd door. We starten met de uitvoering in de Hemmeerpolder en verwachten besluitvorming over diverse peilbesluiten en maatregelplannen in watergebiedsplan Benoorden en bezuiden de Wijde Aa. (8)			De peilbesluiten in het gebied Spaarnwoude zijn vastgesteld en de uitvoering van Hemmeerpolder gaat van start. Voor de Wijde Aa is een "kansrijk" variantenrapport opgesteld en wordt de voorkeursvariant voorbereid. We verwachten daar ca. 6 peilbesluiten ter inzage te kunnen leggen. Bij Boskoop en Vriezeloopspolder is er weerstand bij de uitvoering en dit levert (mogelijk) vertraging op. Het aanbrengen van peilvakscheidingen in Boskoop is technisch en financieel een uitdaging. Ook in de WGP's speelt het PFOS dossier: vertraging in baggerwerkzaamheden en verbreden/verdiepen van watergangen. Daarnaast heeft gebrek aan capaciteit de planning vertraagd. Dit zijn de grootste veroorzakers van de lagere uitgaven.
In de watergebiedsplannen nemen we naast waterkwantiteit ook waterkwaliteit en waar mogelijk andere opgaven mee. (8)			Dit loopt op koers.
We overleggen met andere waterbeheerders hoe we elkaar kunnen helpen in geval van wateroverlast of watertekort ('slim watermanagement'). In 2019 leidt dit tot verdere implementatie in het dagelijks waterbeheer.			Loopt op koers. Bij de droogte van 2018 hebben we reeds kunnen profiteren van die maatregelen.
We gaan gemeenten ondersteunen met kennis en instrumenten (klimaatkaarten) bij stresstesten die de kwetsbaarheid voor de klimaatopgave in beeld brengen. Deze testen vormen de basis voor gezamenlijk uit te werken strategieën.			Deze testen vormen de basis voor uit te voeren risicodialogen, die resulteren in strategieën en uitvoeringsplannen.
Het beleid ten aanzien van de aanleg van verhardingen wordt zodanig aangepast, dat meer mogelijkheden worden gecreëerd voor klimaat-adaptieve initiatieven, zoals alternatieve waterbergingen.			Een voorstel voor aanpassing van de beleidsregel is in ontwikkeling
SPONGE: Rijnland participeert in dit internationale project van de gemeente Leiden. De focus in 2019 ligt op toepassen van alternatieve waterberging. Zie https://www.gagoed.nl/leiden-sponge2020/			De Rijnlandse inbreng in het Spongeproject focust zich op: 1) experimenteren met alternatieve waterberging in hoogstedelijk gebied 2) Rijnland geeft in de Duurzaamste kilometer invulling aan proactieve samenwerking, door de gemeente te ondersteunen in het anders omgaan met alle partners in dit gebied. 3) mooie spin-off van dit project is de Escaperoom Code Blauw.
Innovaties op het gebied van energie uit water: warmtewinning uit oppervlaktewater ('Teo') en blue energy (ontwikkeling democentrale Katwijk). Rijnland faciliteert warmtewinning door derden en participeert actief in o.a. Katwijk om de techniek van Teo van de grond te krijgen. We stellen samen met onze			Rijnland faciliteert voortdurend haalbaarheidsonderzoeken naar TEO in meerdere gemeenten o.a. Kaag en Braassem en participeert actief in het project Katwijk Hoornes, dat in juni na goedkeuring van de gemeenteraad officieel van start is gegaan. Rijnland werkt toe naar besluitvorming rondom de haalbaarheid, organisatievorm en rol van Rijnland begin 2020. Voor Blue Energy is de financiering nog niet rond, en er is nog

Doelstellingen en resultaten Programmabegroting 2019 (N.B. waar tussen haakjes een getal vermeld is, verwijst dit naar de belangrijkste items per programma op blz. 4 en volgende)	Score t/m juni 2019	Prognose dec 2019	Toelichting (referentie = begroting 2019, tenzij beleid door VV is gewijzigd)
partners vast welke rol Rijnland past en hoe Teo-projecten effectief worden georganiseerd. De planuitwerking van de Blue Energy centrale kan starten, mits de financiering rond is en er een consortium is dat de centrale gaat beheren.			geen consortium dat de centrale gaat beheren. Rijnland beraadt zich nu op het vervolg en haar positie hierin.
Zoetwatervoorziening Rijnland laat water in, met name bij Gouda, om de functies te voorzien van voldoende (zoet) water. In zeer droge perioden, zoals we in 2018 beleefd hebben, ontstaat er echter een tekort aan water van voldoende kwaliteit. Als het inlaatwater bij Gouda te zout wordt, zet Rijnland de Klimaatbestendige Water Aanvoer (KWA) in; een stelsel van wateren tussen Rijnland en het Amsterdam-Rijnkanaal en de Lek. Door klimaatverandering voldoet de KWA op termijn niet meer. In het Deltaprogramma Zoetwater werkt Rijnland samen met collega-waterbeheerders en andere partners aan een duurzame zoetwatervoorziening.			
Het project KWA+ dat samen met HDSR wordt uitgevoerd, zorgt voor een uitbreiding van de KWA van 7 m3/s naar ten minste 15 m3/s (t/m eind 2021). In 2019 wordt voor alle trajecten de planuitwerkingsfase afgerond en start voor een aantal trajecten de uitvoeringsfase. (9)			Voor de lastigste opgave, namelijk het traject Lopikerwaard/Polsbroek, vordert het project van schetsontwerp naar projectplan in 2019. Voor de Leidsche en Oude Rijn in en nabij Harmelen wordt de planfase dit jaar afgerond en misschien start de uitvoering hiervan nog voor eind 2019.
Naar aanleiding van de droogteperiode 2018 zijn nog diverse maatregelen te nemen om de robuustheid van het watersysteem te verbeteren. Een aandachtspunt is onder andere de zoutindringing via de Grote Sluis van Spaarndam. We sturen actief op het voorkomen van extra zoutaanvoer door de komst van de Zeesluis. Andere mogelijke verbetermaatregelen zijn slimmere doorspoelroutes, opslag in de bodem, teeltwijzen en meer adaptief inzetten van de aanvoerroutes.			Er is een evaluatie van de droogtemaatregelen 2018 uitgevoerd. Diverse nieuwe maatregelen zijn al vooruitlopend hierop in 2019 uitgevoerd. Zo is met de recreatievaart een aangepast schutregiem uitgewerkt. We werken met RWS aan het voorkomen van extra zoutaanvoer door de komst van de Zeesluis. Ook gaan we in dialoog met gebruikers over de waterbeschikbaarheid.

Wat gaat dit kosten in 2019? (in € 1.000)

Financieel 2019 (in € 1.000)

Exploitatie

Programma Schoon en gezond water	Begroting 2019	Prognose Burap 2019	%
Totale netto exploitatiekosten	9.736	9.693	100%
Totale bruto-investeringen	5.131	3.124	61%

Scores projectclusters

Omschrijving subproject	AVI	Tijd	Geld	Organisatie	Informatie	Kwaliteit	Risico
Programma Schoon en gezond water							
KRW fase 1 Reeuwijk	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN
KRW fase 2	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN
Cluster planontwikkeling	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN
Landbouw	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN
Zwemwater en blauwalgenbestrijding 2018	GROEN	GEEL	GEEL	GROEN	GROEN	GROEN	GEEL

[Meer info over de gehanteerde legenda.](#)

Exploitatieprognose

Ondanks dat het resultaat 100% is zijn er een aantal mutaties. Het KRW budget wordt niet geheel uitgevoerd wat een voordeel is van €0,2 mln. Daarnaast vindt er een onderzoek plaats om aan de KRW richtlijn te voldoen. Dit is een nadeel van €0,1 mln. Tot slot is er een nadeel van €0,06 mln. door hoger correctief onderhoud.

Investeringsprognose

De investeringsprognose voor eind 2019 is € 2,0 mln. lager dan de begrote investeringsuitgaven.

- Voor KRW fase 2 wordt € 1,2 mln. minder uitgegeven door vertraging van het bestuurlijke traject slibvang Langerhans Plassen.
- Voor de vispassage Spaarndam is € 0,4 mln. minder uitgegeven als gevolg van een tegenvallende aanbesteding waardoor extra krediet is aangevraagd. Daardoor is de uitvoering vertraagd en deels doorgeschoven naar 2020.
- Overige kleine mutaties +/- € 0.4 mln. verdeeld over 6 projecten.

Projectscores

- De projectscore voor blauwalgenbestrijding staat op 'geel' bij geld, omdat het verkrijgen van lokale cofinanciering bij o.a. vervangen beluchting zeer stroef verloopt, waardoor ook Rijnlandse uitgaven achterblijven.

Doelstellingen en resultaten Programmabegroting 2019 (N.B. waar tussen haakjes een getal vermeld is, verwijst dit naar de belangrijkste items per programma op blz. 4 en volgende)	Score t/m juni 2019	Prognose dec 2019	Toelichting (referentie = begroting 2019, tenzij beleid door VV is gewijzigd)
Emissies De waterkwaliteit verbetert al decennia lang door forse investeringen van Rijnland en andere partijen. Vooral door maatregelen om emissies uit de landbouw en uit de waterketen tegen te gaan. Het Programma Waterketen gaat nader in op de emissies uit de waterketen (afvalwaterzuiveringen, riooloverstorten, medicijnresten, etc.).			
We adviseren en stimuleren de agrarische sector bij het opstellen en uitvoeren van emissiebeperkende maatregelen in het Deltaprogramma Agrarisch Waterbeheer. Er worden pilots en onderzoeken uitgevoerd, er zijn subsidieregelingen opengesteld, en nu is het tijd voor opschaling van de nog kleine pilotgebieden. Als eerste komt in beeld de emissie-aanpak in bollengebied Hogeveensepolder ('bollenpolder van de toekomst'). Verder breiden we de blauwe dienstenregio's uit voor akkerbouw en melkveehouderij. (3)			Subsidies voor agrarische waterkwaliteitsmaatregelen via Landbouwportaal Noord-Holland lopen dit jaar goed. Voor de rest blijft emissie-aanpak nog bescheiden.
We geven voorlichting en handhaven op het gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen. In het nog op te stellen Nalevingsuitvoeringsprogramma (NUP) 2019 zal bepaald worden welke activiteiten we precies uitvoeren. (3)			Het NUP is in april door D&H vastgesteld. Voorlichting en handhaving (o.a. erfemissies) lopen.
Vervuilde waterbodems (vervuild met milieuschadelijke stoffen zoals PAK's, PFOS) worden in onze reguliere baggerwerken verwijderd. Hierdoor zullen we in volgende baggerrondes (onderhoudsbaggeren) relatief steeds minder vervuilde waterbodems aantreffen, zeker indien de vervuilingbronnen inmiddels zijn gesaneerd.			Baggeren loopt sterke vertraging op door verontreiniging met de nieuwe stof PFOS en aanverwante stoffen (zie voor meer uitleg onder programma Voldoende Water)
Beheer Een goede inrichting, een goed beheer en goed onderhoud van de wateren vormen een essentiële voorwaarde voor het verbeteren van de waterkwaliteit en ecologie. Grote winst valt te halen uit het verbeteren van de inrichting, het beheer en het onderhoud van de kleinere wateren.			
Rijnland beheert en onderhoudt de eigen wateren zo ecologisch mogelijk, maar in ieder geval conform de gedragscode Flora- en Faunawet.			Loopt, door diversificatie maai- en schoningsbeheer.
In watergebiedsplannen neemt Rijnland altijd opgaven voor waterkwaliteit en ecologie mee; we hanteren een integrale watersysteembenadering.			Loopt, zie vaststelling peilbesluiten en projectplannen vanuit de watergebiedsplannen
De nieuwe legger waterlopen wordt begin 2019 vastgesteld; hiermee we stimuleren het particulieren, bedrijven en gemeenten in het gebied om de overige wateren (de niet-primaire wateren) op diepte te brengen.			Legger is afgerond. Pilots voor stimulering baggeren overig water moeten nog gestart worden.
Begin 2019 is de vispassage bij boezemgemaal Spaarndam naar planning gereed. Daarmee zijn alle Rijnlandse boezemgemalen vispasseerbaar. (7)			Als gevolg van een tegenvallende aanbesteding is extra krediet voor de uitvoering verleend in de vv d.d. 22 mei 2019. Hierdoor is later gegund en loopt uitvoering door in 2020.
Rijnland neemt eind 2018 besluiten over het in komende jaren volgen of mede aansturen van onderzoeken naar populatiebeheersing van rivierkreeften (voor zover deze exoten impact hebben op een goed watersysteem).			Onderzoek verloopt in 2019 via Stowa.

Doelstellingen en resultaten Programmabegroting 2019 (N.B. waar tussen haakjes een getal vermeld is, verwijst dit naar de belangrijkste items per programma op blz. 4 en volgende)	Score t/m juni 2019	Prognose dec 2019	Toelichting (referentie = begroting 2019, tenzij beleid door VV is gewijzigd)
Zwemwater De Europese Unie heeft in 2006 de Europese Zwemwaterrichtlijn vastgesteld om de gezondheid van zwemmers te beschermen via schoner zwemwater en betere voorlichting. Binnen Rijnland liggen 43, door de provincies aangewezen, officiële zwemwaterlocaties. Op de zwemwaterlocaties moeten voor de bacteriologische kwaliteit minimaal voldoen aan de Europese klasse-indeling 'aanvaardbaar'. Ook is een inspanningsverplichting om meer locaties in de klasse 'goed' of 'uitstekend' te krijgen. In het WBP5 hebben we de aanvullende doelstelling opgenomen dat we in samen met de omgeving onderzoeken wat hiervoor nodig is. Voor blauwalgen is op nationaal niveau een blauwalgenprotocol opgesteld met daarin criteria voor het afgeven van een waarschuwing of een negatief zwemadvies. Dit heeft geen effect op de Europese klasse-indeling en ook heeft Rijnland geen wettelijke verplichting om de overschrijding aan te pakken. In de praktijk zorgen blauwalgen wel voor de meeste problemen en negatieve publiciteit. Vandaar dat we in het WBP5 hebben opgenomen dat we de overlast door blauwalgen willen beperken.			
We meten de kwaliteit en rapporteren hierover aan de provincies en adviseren de provincies daar waar nodig.			Loopt conform planning.
We actualiseren de zwemwaterprofielen en publiceren die via internet. (8)			Loopt conform planning.
Samen met belanghebbenden werken we aan het verbeteren van locaties die nog niet voldoen. Voor 2019 zijn dit de Veerplas en de Peddelpoel in Spaarnwoude, de Toolenburg speelvijver in Hoofddorp en de Nieuwkoopse plassen. (8)			Voor de locatie Cronesteijn (Leiden) is de verplaatsing van de inlaat in uitvoering (afronding najaar 2019). De locatie Europapark (Alphen aan den Rijn) wordt als officiële zwemwaterlocatie afgevoerd. Dit zijn beide maatregelen die voor 2018 waren gepland, maar vertraging hebben opgelopen door beperkte personele inzet. Voor de locaties Veerplas (Haarlem), Westbroekplas (Velsen), Meijepark (Nieuwkoop) en Amsterdamse Bos (Amsterdam) wordt onderzocht welke maatregelen mogelijk zijn om de zwemwaterkwaliteit te verbeteren. De resultaten worden verwerkt in een voorstel (incl. kredietaanvraag) die in 1 ^e kwartaal 2020 aan de VV wordt voorgelegd.
Voor blauwalgen voeren we de "Aanpak blauwalgen 2017 -2021" uit. Voor 2019 staan waterstofperoxidebehandelingen (Klinkenbergerplas te Oegstgeest, Oosterduinse meer in Noordwijkerhout en de Zoetermeerse Plas) en maatregelen voor Westbroekplas (Haarlem), Elfhoeven (Reeuwijk) en Westeinderplassen gepland. (8)			Voor de vervanging van de luchtmenginstallatie in de Nieuwe Meer (Amsterdam) is 50% cofinanciering verkregen en is realisatie gestart (afronding 2020). Er is vertraging opgelopen omdat het verkrijgen van cofinanciering moeizaam verliep en de beschikbare capaciteit beperkt is. Waterstofperoxidepilots gaan door.

Wat gaat dit kosten in 2018? (in € 1.000)

Financieel 2018 (in € 1.000)

Programma Waterketen	Begroting 2019	Prognose Burap 2019	%
Totale netto exploitatiekosten	78.996	78.826	100%
Totale bruto-investeringen	31.753	24.411	77%

Scores projectclusters

Omschrijving subproject	AVI	Tijd	Geld	Organisatie	Informatie	Kwaliteit	Risico
Programma Waterketen							
AWZI Velsen	GROEN	GROEN	GROEN	GEEL	GROEN	GROEN	GROEN
AWZI Leiden ZW uitbreiding	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN
Vervangen procesautomatisering	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN
Cluster Haarlem, Heemstede en Zwanenburg	GEEL	GROEN	GROEN	GEEL	GROEN	GEEL	GEEL
Cluster Katwijk, Noordwijk en Lisse	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN
Cluster AWZI's Zuid Holland	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN
Cluster Zwaanshoek, Aalsmeer en Rijsenhout	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN
HAZOP Uren en risicoservering	GROEN	GEEL	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN
Vervolgproject op project AWZI Velsen I	GROEN	GROEN	GROEN	GEEL	GROEN	GROEN	GROEN
vervangen monsternamen kasten op AWZI's	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN
Meetinstrumenten AWZI's	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN

[Meer info over de gehanteerde legenda.](#)

Toelichting / opmerkingen:

Exploitatieprognose

Het voordelige resultaat van € 0,2 mln. is als volgt te verklaren: € 2,0 mln. hogere opbrengst door verkoop AWZI in Zandvoort, € 0,5 mln. lagere kosten GOAW, € 0,5 mln. hogere opbrengsten GOAW, € 0,4 mln. lagere kosten afvalverwerking en € 0,3 mln. lagere rentelasten.

Daartegenover staat een nadeel van € 1,1 mln. door hogere elektriciteitskosten, € 1,0 mln. door hogere kosten correctief onderhoud, € 0,7 mln. hogere afschrijvingskosten en € 0,5 mln. hogere onderzoekskosten voor AWZI Waarderpolder.

Investeringsprognose

De investeringsprognose voor eind 2019 is lager dan de begrote investeringsuitgaven (€ 7,3 mln.).

- Voor Veilig werken wordt € 0,6 mln. minder uitgegeven. Kosten RI&E worden betaald uit de exploitatie.
- Voor diverse projecten maar met name de clusters Haarlem/Heemstede, en Zuid-Holland geldt dat er voor 2019 ca €12 mln uit aanvragen is gehaald maar verspreid over meerdere jaren in de projectramingen is opgenomen.

Scores projectclusters

Procesautomatisering: het project ligt op koers. Eind 2019 zijn alle AWZI's en AWTG's omgebouwd en bedienbaar vanuit de CPK.

Doelstellingen en resultaten Programmabegroting 2019 (N.B. waar tussen haakjes een getal vermeld is, verwijst dit naar de belangrijkste items per programma op blz. 4 en volgende)	Score t/m juni 2019	Prognose dec 2019	Toelichting (referentie = begroting 2019, tenzij beleid door VV is gewijzigd)
Doelmatige afvalwaterverwerking In 2018 voldeed ongeveer de helft van onze zuiveringen niet aan de vastgestelde normen voor de effluentkwaliteit: een kwart voldeed niet aan de eigen strengere normen en een kwart voldeed niet aan de wettelijke eisen. De staat van de installaties en het inregelen na renovaties vormen de belangrijkste oorzaken daarvan. We gaan door met de ingezette inhaalslag van het opknappen van onze installaties en verbeteren ook het zuiveringsbeheer en onderhoud. Dit moet ertoe leiden dat eind 2019 twee derde van de zuiveringen aan de normen voldoet en in 2022 alle zuiveringen.			
We actualiseren het strategisch zuiveringsplan en nemen hierin alle recente ontwikkelingen op zoals de toekomstige organisatie zuiveren (TOZ), de lange termijn assetplanning (LTAP), de aanpak van de zuiveringskringen en de slibstrategie. (2)			De VV heeft de waterketenstrategie vastgesteld op 13 maart 2019.
We verbeteren onze lange termijn assetplanning (LTAP). (2)			We hebben de LTAP tbv MJP2020 geactualiseerd en nemen hier explicieter dan voorheen de bedrijfswaarden en risicomatrix (tzt door het bestuur vast te stellen) in mee.
We stellen de in 2018 opgestelde risicomatrix (hoe goed is goed, welk risico zijn we bereid te nemen) bestuurlijk vast.			We hebben op 13 maart 2019 een eerste stap gezet met de VV in het risicogestuurd werken. De verdere uitwerking doen we in samenhang met de eveneens uit te werken financiële kaders (coalitieakkoord).
We onderzoeken de mogelijkheden van meer standaardisering in navolging van de pilot op de poldergemalen die in 2018 startte.			Dit loopt conform afspraak; we nemen dit verder mee in de verbeterslag bij onderhoud en de transitie van correctief naar preventief onderhoud.
We ronden de vervanging van de procesautomatisering af en voeren daarna een optimalisatieslag uit op o.a. uniformiteit, beveiliging, en volgend uit geleerde lessen. (5)			We sluiten de laatste 5 zuiveringen voor het einde van het jaar aan op de CPK. Ondertussen bereiden we een optimalisatieslag voor voortkomend uit een aantal geconstateerde onvolkomenheden en verbeterpunten.
We starten de uitvoering van de renovatie Zwanenburg (afronding 2021) incl. het aansluiten en amoveren van Heemstede en Haarlem Schalkwijk. (3)			De voorbereiding is gestart en we ronden dit jaar het VO af. In het kader van het MJP2020 schuift de einddatum een klein jaar naar achteren met als nieuwe afrondingsdatum 2022.
De voorbereiding van de renovatie Haarlem Waarderpolder loopt. De uitvoer start in 2020 en ronden we af in 2022. Tot die tijd vergt deze zuivering extra inspanningen van beheer en onderhoud. (3)			De voorbereidingen lopen en we koersen op behandeling van de business case in de VV van november. In het kader van het MJP 2020 start de uitvoering later dan gepland met als nieuwe afrondingsdatum 2024.
We voeren de restpunten op Zwaanshoek uit en bekijken opnieuw de capaciteit van de zuivering n.a.v. nieuwe prognoses van de gemeente en Schiphol. (3)			We starten dit najaar met het onderzoek naar de capaciteitsknelpunten op Zwaanshoek en nemen in de uitvoering naar aanleiding daarvan de restpunten uit de renovatie mee.
We ronden de restpunten van de renovatie op Velsen af en hebben overleg met Rijkswaterstaat over de zuiveringsprestaties in relatie tot de Demon/Essde. (3)			Het afronden van de restpunten loopt tot 2020. De VV heeft hier 3 juli krediet voor beschikbaar gesteld. We hebben nauw contact met RWS over het project en de effecten hiervan op de effluentkwaliteit.
We maken een business case over de vraag of we de zuiveringen in het Groene Hart moeten centraliseren of dat we de huidige zuiveringen moeten renoveren. (6)			De business case loopt, in goede afstemming met o.a. de betreffende gemeenten.
We voeren diverse 'kleinere' renovaties uit op meerdere zuiveringen in Zuid-Holland waaronder de roostergoedverwijderaars en de influentpompen Nieuwveen en de ijzerdoseringsinstallaties op Alphen Kerk en Zanen en op Lisse. (3)			Een 4 ^{de} projectteam start in Q3 en pakt diverse van deze zaken op.

Doelstellingen en resultaten Programmabegroting 2019 (N.B. waar tussen haakjes een getal vermeld is, verwijst dit naar de belangrijkste items per programma op blz. 4 en volgende)	Score t/m juni 2019	Prognose dec 2019	Toelichting (referentie = begroting 2019, tenzij beleid door VV is gewijzigd)
We pakken breed voorkomende problemen met de roostergoedverwijderaars gestructureerd aan. (4)			We hebben een aanpak opgesteld en bepaald welke installaties de hoogste prioriteit krijgen
We voeren (correctief en preventief) onderhoud uit aan onze installaties volgens vastgestelde onderhoudsconcepten en z.g. Service Level Agreements die regelmatig evalueren.			Het aantal openstaande jobs stijgt niet meer; met de extra beschikbare middelen (coalitieakkoord) moet dit vanaf 2020 gaan dalen zodat we langzaam maar zeker de achterstanden gaan inlopen.
We werken intensief samen met gemeenten en drinkwaterbedrijven op de hele waterketen waarbij de focus ligt op het uitvoeren van acties uit de waterketenplannen van de vier samenwerkingsregio's.			Loopt conform afspraak
Of en in welke vorm de samenwerking met Noordwijkerhout (straks gemeente Noordwijk) en Dunea in de SWWK doorgaat is nog niet formeel bekend. De verwachting is dat de samenwerking na een overgangperiode in 2019 zal worden beëindigd. Bekeken wordt of de samenwerking met de gemeenten in de regio Bollenstreek op een andere manier kan worden voortgezet.			De samenwerking met Noordwijkerhout, SWWK Noordwijkerhout is per 1-1-2019 beëindigd vanwege de fusie tussen Noordwijk en Noordwijkerhout. In het waterketenplan van de regio bollenstreek wordt gekeken hoe de samenwerking nu vorm te geven. Dunea praat hierin ook mee.
We werken met Dunea al samen o.a. op het gebied van persleidingbeheer, noodvoorraadbeheer van persleiding onderdelen en inrichting van de procesautomatisering, en bespreken de mogelijkheden voor verdere/andere vormen van samenwerking.			De samenwerking op het gebied van noodvoorraadbeheer loopt.
Duurzame afvalwaterverwerking			
Primair richten we ons op het zo goed mogelijk zuiveren van het afvalwater en het daartoe op orde brengen van onze assets. Daarnaast zetten we ons in op het (her)gebruik van energie en reststoffen, en de vraag welke andere stoffen we nog meer uit het water kunnen halen.			
Bij elke renovatie en vervanging nemen we energiebesparing in de afweging mee. (7)			Waar relevant gebeurt dit
Het centraal verwerken en vergisten van al het zuiveringsslib op Haarlem WP gaat op termijn 70 TJ aan energie opleveren en leidt tot lagere verwerkingskosten van slib door HVC. De opgave voor tranche 2 van energieneutraliteit neemt hierdoor mogelijk af. (7)			Dit is onderdeel van de scope van het project Haarlem WP.
Bij de renovatie van Zwanenburg en Haarlem WP stellen we een duurzaamheidsvariant op. (7)			In de BC Haarlem WP en in het VO Zwanenburg ligt dit expliciet voor.
In 2019 bouwen we een z.g. PACAS-installatie op Leiden-Noord als eerste van twee 'full-scale pilots' voor het verwijderen van medicijnresten; de tweede pilot volgt na afronding van de eerste. (8)			We bereiden de bouw in 2019 voor; de feitelijk bouw vindt plaats in 2020. Dit is later dan gepland omdat we zo de diverse werkzaamheden op deze locatie hiermee beter op elkaar kunnen afstemmen.
Daarnaast overleggen we over de aanpak aan de bron met ziekenhuizen zoals het LUMC. (8)			Het gesprek loopt
We houden diverse innovaties scherp in de gaten, zoals superkritisch vergassen en nanofiltratie. We doen zelf onderzoek			We houden diverse innovaties van anderen scherp in de gaten en participeren waar dat kan en meerwaarde heeft en stemmen af op landelijk niveau.

Doelstellingen en resultaten Programmabegroting 2019 (N.B. waar tussen haakjes een getal vermeld is, verwijst dit naar de belangrijkste items per programma op blz. 4 en volgende)	Score t/m juni 2019	Prognose dec 2019	Toelichting (referentie = begroting 2019, tenzij beleid door VV is gewijzigd)
naar de werking van het EssDE proces op awzi Velsen, en doen mee met o.a. het onderzoek continu Nereda van HH Delfland.			
Via HVC werken we, met diverse andere partijen, aan de terugwinning van fosfaat uit de as van onze slibverbranding door het Belgische EcoPhos; naar verwachting vanaf 2021 operationeel. (9)			Uitvoering door Ecophos is verder vertraagd vanwege vergunningsproblemen. Rijnland heeft hierop geen invloed. We verwachten dat dit tot zeker 2 jaar vertraging leidt. We verkennen ondertussen alternatieve verwerkingsroutes.

Wat gaat BOD kosten in 2019? (in € 1.000)

Financieel 2019 (in € 1.000)

Programma BOD	Begroting 2019	Prognose Burap 2019	%
Totale netto exploitatiekosten	34.239	28.757	84%
Totale bruto-investeringen	3.080	2.462	80%

Scores projectclusters

Omschrijving subproject	AVI	Tijd	Geld	Organisatie	Informatie	Kwaliteit	Risico
Programma BOD							
Cluster I- Projecten	GEEL	GEEL	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN
Gemeenschapshuis Spaarndam herontwikkeling complex	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN
Waterschapsverkiezingen 2019	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN
Aansluiten op digitaal stelsel omgevingswet	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN

[Meer info over de gehanteerde legenda.](#)

Toelichting / opmerkingen:

Exploitatieprognose:

De netto exploitatiekosten binnen BOD geven een voordeel van € 5,5 mln.:
 Door de ontbinding van de Stichting Beheer van het Gemeeneland komt het eigen vermogen van de stichting ten gunste van Rijnland. € 4,2 mln.
 Hogere dividenduitkering door de Nederlandse Waterschapbank € 1,2 mln.
 Hogere invorderingsopbrengsten € 0,6 mln.
 Lagere kosten van het onderhoud gebouwen en de aanschaf van kantoormeubilair € 0,4 mln.
 Hogere bijdrage aan Het Waterschapshuis door het uitvoeren van meer projecten dan verwacht en niet verwachte BTW-heffing. -/- € 0,2 mln.
 Hogere kosten voor I&A -/- € 0,3 mln.
 Hogere personeelskosten -/- € 0,3 mln.
 Overige kleinere afwijkingen -/- € 0,1 mln.
 Totaal € 5,5 mln.

Investeringsuitgaven:

De investeringen voor het programma BOD zijn € 0,6 mln. lager door minder kredietaanvragen vanuit de I&A organisatie. Zie ook de toelichting over der gezamenlijke I&A organisatie hieronder. Tevens is de raming a € 1,5 mln. voor energieneutraliteit in 2019 niet uitgegeven, dit omdat er na de bestuur bestuurswisseling nog niet bekend is hoe het bestuur energieneutraliteit wil bereiken. Hier staat tegenover dat de correctiepost voor geactiveerde uren van -/- € 1,5 mln. is komen te vervallen omdat deze correcties in de projectramingen zijn opgenomen.

De gezamenlijke I&A organisatie zal in 2019 een overschrijding laten zien in de exploitatie uitgaven en een onderschrijding in aangevraagde kredieten. In het kader duurzaam financieel beleid kiest het college van Rijnland ervoor om in 2019 minder kredieten aan te vragen en meer uitgaven direct via de exploitatiebegroting te laten lopen. Het gaat hier om uitgaven voor licenties en implementatiekosten van diverse software uitbreidingen. Hierdoor verwachten we in 2019 circa € 400.000 hogere exploitatie uitgaven (waarvan door de verrekening met Schieland en de Krimpenerwaard (HHSK) € 290.000 voor rekening van Rijnland zal komen en € 110.000 voor rekening van HHSK zal komen) en € 600.000 minder kredietaanvragen. Dit zal ook in de kapitaalslasten tot uitdrukking komen en uiteindelijk zullen daardoor op lange termijn de rentelasten dalen en geven we per saldo minder geld uit.

In lijn met deze ontwikkeling zullen ook in de begroting 2020 en de MJP 2020-2023 cijfers, de bedragen voor kapitaalslasten en exploitatie uitgaven worden aangepast.

Doelstellingen en resultaten Programmabegroting 2019 (N.B. waar tussen haakjes een getal vermeld is, verwijst dit naar de belangrijkste items per programma op blz. 4 en volgende)	Score t/m juni 2019	Prognose dec 2019	Toelichting (referentie = begroting 2019, tenzij beleid door VV is gewijzigd)
We zijn en handelen omgevingsgericht Rijnland wil in zijn omgeving gezien worden als een betrouwbaar, professioneel en toegankelijk waterschap, dat zichtbaar en aanspreekbaar is voor publiek en partners. Daarom investeert Rijnland al meerdere jaren in het samenwerken met vele verschillende partners. Steeds vaker weten wij hen te vinden en ook andersom. Ontwikkelingen in de samenleving, de realisatie van omgevingsvisies en de effecten die klimaatverandering teweeg brengen, maken dat we inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties nodig hebben. We willen en moeten hen actief betrekken bij de uitvoering van het waterbeheer. In 2019 krijgen we een nieuw bestuur, waarbij we zorgen voor een goede transitie van oud naar nieuw. Ter verbetering van de dienstverlening is in 2014 het klantcontactteam ingesteld om een centralisatie van de inkomende stroom van vragen te begeleiden. Het gaat om informatievragen en incidentmeldingen, ook voor vergunningverlening (2015) en vastgoed (2017). Vragen komen binnen via, telefoon, mail, chat, Facebook en twitter. Daardoor is er een verbeterde en vergrote bereikbaarheid voor ingelanden. Met de digitale dienstverlening voldoen we aan de eisen van de overheid. Aan het begin van deze bestuursperiode is de Keur Rijnland 2015 in werking getreden. Nieuw hieraan is de 'ja, tenzij' benadering. Deze benadering blijkt een succes. Initiatiefnemers en Rijnlanders zijn positief, het aantal procedures (vergunningen, meldingen en bezwaren) is aanzienlijk afgenomen en het watersysteem op orde blijft. Op dit moment wordt een aanpassing van de keur voorbereid. Hiermee worden de regels verder verbeterd en wordt voor peilafwijkingen een verdere deregulering doorgevoerd. Voor het thema deregulering biedt de ontwikkeling van de Waterschapsverordening (de opvolger van de keur) nieuwe kansen. Rijnland streeft ernaar deze Waterschapsverordening in 2020 bestuurlijk te behandelen.			
We gaan door met het voorbereiden op de komst van de Omgevingswet. We grijpen de Omgevingswet aan als impuls voor onze ontwikkeling naar een moderne, open en omgevingsgerichte organisatie. We doen mee in pilots, omgevingsvisie- of omgevingsplantrajecten en leerkringen om ervaring op te doen. We ronden in 2019 ons onderzoek af wat het Digitaal Stelsel Omgevingswet voor ons gaat betekenen en starten projecten op om de bijbehorende veranderopgave te realiseren. Ook bereiden we projectmatig onze nieuwe Waterschapsverordening voor en de nieuwe werkwijzen voor de voorbereiding van onze waterstaatkundige projecten zoals dijkverbeteringen. Dit alles doen we in samenwerking met de Unie, andere waterschappen en overheidsinstanties. In 2019 werken we een traject uit om het nieuwe bestuur voor te bereiden op de veranderende positie als gevolg van de Omgevingswet. (6)			Op koers. We werken in diverse pilots intern én met de Unie, andere waterschappen en overheidsinstanties samen aan de overgang naar het digitale stelsel, omgevingsvisies en –plannen en afstemming van de vergunningprocedures. In de zomer ronden we een pilot over digitaal regelbeheer af. Later dit jaar volgen bestuurlijke keuzes voor Waterschapsverordening en Projectbesluit.
We zetten in op het meer waterbewust worden bij onze samenwerkingspartners, waaronder inwoners. Het doel is het bieden van kennis, advies, en ook handelingsperspectief. We benutten onder andere de waterschapsverkiezingen om hieraan extra aandacht te besteden.			Rijnland blijft inzetten op het versterken van het waterbewustzijn bij inwoners, bedrijven, stakeholders, bestuurders en agrariërs. Het afgelopen jaar heeft zij dit in de aanloop naar de verkiezingen gedaan door een online campagne, free publicity en de nationale campagne van de verkiezingen. Rijnland heeft hier een regionale eigen vertaling van gemaakt, zodat ingezoomd is op ons gebied.
We werken proactief samen met onze partners aan maatschappelijke multi-governance opgaven zoals klimaatverandering, bodemdaling, de energietransitie en verstedelijking. We experimenteren en leren in netwerken / coalities en benutten de verschillende schaalniveaus van de overheid. Gaandeweg vinden we een koers, om water beter te positioneren in het ruimtelijke afwegingsproces. Zo zijn we bijvoorbeeld betrokken bij steeds meer klimaat-stresstesten en			Op lokaal niveau zitten we aan tafel bij gemeenten en doen mee met stresstesten en risicodialogen, voeren we gesprekken over strategische samenwerkingsagenda's en leveren we inbreng voor Omgevingsvisies. Daarnaast participeren in regionale netwerken, zoals Omgevingsvisie Hart van Holland en de Regiodeal Bodemdaling, en bemoeien we ons met verstedelijkingsafspraken bij o.a. de Metropoolregio Amsterdam en Zuid-Holland. Ook op nationaal niveau praten we mee, bijvoorbeeld in het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie en in het Platform Bodemdaling.

Doelstellingen en resultaten Programmabegroting 2019 (N.B. waar tussen haakjes een getal vermeld is, verwijst dit naar de belangrijkste items per programma op blz. 4 en volgende)	Score t/m juni 2019	Prognose dec 2019	Toelichting (referentie = begroting 2019, tenzij beleid door VV is gewijzigd)
bijbehorende risicodialogen van gemeenten en regio's, leveren we op provinciaal, regionaal en lokaal niveau input bij verstedelijkingafspraken en zijn we actief betrokken bij allerlei bodemdalingsplatformen.			
Via het relatiemanagement zetten in op strategische samenwerkingsagenda's met gemeenten en andere samenwerkingspartners. Rijnland pakt daarin een proactieve rol maar volgt de dynamiek en de draagkracht van de samenwerkingspartners.			We hebben inmiddels een strategische samenwerkingsagenda met Velsen, Bloemendaal/Heemstede, Katwijk/Dunea, Gouda, Zoetermeer, Leiden, Oegstgeest, Haarlemmermeer en Schiphol TradePark. Alphen aan den Rijn is bij na klaar. Met andere gemeenten lopen gesprekken.
We betrekken onze samenwerkingspartners (zoals inwoners, belangenorganisaties, gemeenten en bedrijven) in het voorstadium van ons eigen beleid, plannen en projecten. We behartigen de waterbelangen die de fysieke omgeving raken bij het maken van omgevingsvisies en -plannen door gemeenten en provincies.			Rijnland zit aan tafel bij provinciale en lokale Omgevingsvisies. We doen mee in gebiedsontwikkelingen zoals Valkenburg en Schiphol TradePark. Met de pilot maatschappelijke initiatieven dragen we o.a. bij aan groenblauwe schoolpleinen en daarmee aan een klimaatrobuste leefomgeving en waterbewustzijn.
We hebben het zaakgericht werken ingevoerd voor klantcontacten en vergunningverlening & handhaving, daarmee staat de vraag van de burgers en bedrijven centraal. Ook vormt dit de basis voor de aansluiting op het digitaal stelsel omgevingswet. Het zaakgericht werken in combinatie met de Persoonlijke Internetpagina die gekoppeld wordt aan MijnOverheid.nl maakt de Rijnlandse dienstverlening aan burgers en bedrijven persoonlijker en toegankelijker.			In de eerste helft van 2019 is het zaakgericht werken verder doorgevoerd voor vergunningverlening, voor handhaving volgt dit later dit jaar. Het zaakgericht werken is een voorwaarde voor aansluiting op het Digitaal Stelsel Omgevingswet. Op de website is de persoonlijke internetpagina (PIP) voor burgers en bedrijven in gebruik genomen voor digitale dienstverlening (indienen bezwaar).
Internationaal: Door internationale samenwerking geven we invulling aan enerzijds de grote vraag naar Nederlandse kennis en ervaring op gebied van water en sanitatie en anderzijds aan ideële- en HRM-doelstellingen zoals de ontwikkeling van competenties van medewerkers. Samen met de Unie van Waterschappen werken wij aan internationale projecten onder de naam Dutch Water Authorities (DWA). In 2019 wordt naar verwachting het Blue Deal programma voor de komende 4 jaar ondertekend. Rijnland is in 2019 actief in Zuid-Afrika (Kingfisher) en Roemenië en onderzoekt de mogelijkheden voor een project rond Lake Victoria samen met Waternet.			In 2018 is de Blue Deal internationaal getekend. Dit is een afspraak tussen de waterschappen en het Rijk (ministerie van Buitenlandse zaken en ministerie van Infrastructuur en Waterstaat) gericht op het versterken van de inzet van de waterschappen op het vlak van internationale projecten. Rijnland werkt inmiddels mee aan een tweetal goedgekeurde Blue Deal projecten te weten in Zuid Afrika en in Roemenië. Een derde project dat zich afspeelt in Kenia is nog niet goedgekeurd maar wordt mogelijk in het najaar alsnog goedgekeurd. Het vastgestelde beleid is met een jaar verlengd.
Vernieuwend besturen: in de maanden tot de verkiezingen haalt de werkgroep het net op. De werkgroep richt zich op het verankeren van de leerpunten uit de pilots Harmonisatie clusterkredieten, Dashboard planning en control, VV-bestuursagenda, De VV als ambassadeur, en De tweebenige overheid in relatie tot de D&H-pilots Maatschappelijke initiatieven en Proactieve samenwerking (RO). Op die manier wil de werkgroep de taak van de VV blijvend verstevigen			Dit onderwerp is afgerond met een eindrapportage net voor de verkiezingen.

Doelstellingen en resultaten Programmabegroting 2019 (N.B. waar tussen haakjes een getal vermeld is, verwijst dit naar de belangrijkste items per programma op blz. 4 en volgende)	Score t/m juni 2019	Prognose dec 2019	Toelichting (referentie = begroting 2019, tenzij beleid door VV is gewijzigd)
Waterschapsverkiezingen: in het najaar van 2019 presenteren we de VV-bestuursagenda 2019-2020, met een doorkijk in de plannen van ons bestuur tot het einde van de bestuursperiode. In dit spoorboekje staan alle bestuurlijke trajecten uitgelijnd in tijd. (5)			In het najaar wordt een planning voor de bestuursagenda gepresenteerd en kan het bestuur een vergaderschema vaststellen voor meerdere jaren.
Waterbedrijven van de toekomst: van de strategische verkenning die we samen met Dunea in 2018 zijn gestart, dragen we de tussenresultaten, opgedaan in de eerste twee fasen, over aan het nieuwe bestuur in het tweede kwartaal van 2019 met het oog op verdere besluitvorming en afronding van het project. (4)			Het symposium op 6 juni jl. getiteld "De groeiende waarde van water", vormde een afronding van de onderzoeksfase van de Waterbedrijven van de Toekomst. Met het recent aangetreden bestuur worden, op basis van het coalitieakkoord, verschillende spin- off activiteiten besproken en in gang gezet voor de komende periode.
We werken aan de kwaliteit van de organisatie			
Rijnland zorgt voor een organisatie en bedrijfsvoering die het mogelijk maakt om de WBP5 doelstellingen op een effectieve en efficiënte manier te bereiken. Hierbij spelen ook verschillende verbonden partijen een rol (zie bijlage). (3)			Rijnland doet mee aan verschillende benchmarks om de efficiëntie en effectiviteit te bepalen. De stand van zaken van de WBP-doelstellingen is weergegeven in de Effect- en Middelenmonitor die in de juni-VV is behandeld. De noodzaak om effectiever en efficiënter te handelen is nadrukkelijk aanwezig bij twee programma's en vergt nog meerdere jaren. De betrokken resultaatmanagers zijn hiermee aan de slag.
In 2017 is een aantal besluiten genomen om de organisatie eenduidiger en resultaatgerichter te maken. De organisatie is daar in 2017 en 2018 op ingericht, onder meer door de komst van resultaatmanagers, A3-sturing en verantwoordelijkheden lager in de organisatie leggen. In 2019 gaan we door met ervaring opdoen met resultaatgericht werken.			In 2019 is een evaluatie uitgevoerd van de in 2017 genomen maatregelen. De algemene conclusie was dat de organisatie resultaatgerichter is geworden. Mede op basis van de evaluatie worden in 2019 opnieuw enkele maatregelen genomen om de organisatie beter te laten draaien en op een permanent hoger niveau te krijgen.
Bij organisatieontwikkeling staat het denken en werken in processen en ketens, en continue verbeteren centraal. Ook zoeken we in 2019 naar kansen om meer efficiency te bereiken. In de begroting is hier een doelstelling van € 1 mln voor opgenomen. (3)			Medio 2019 is de proceseigenaren vastgesteld en is de organisatie begonnen met het opnieuw vastleggen van de processen. Het doel is mede om het management c.q. de proceseigenaren frequenter te laten evalueren en de PDCA-cyclus te laten sluiten. Dit kan in de vorm van self-audits. Op 26 juni is in het directieteam vastgesteld dat het bereiken van een besparing van € 1 mln. aan efficiency haalbaar is. Bij het opstellen van de Begroting 2020 zullen de efficiencymaatregelen definitief worden belegd bij de budgethouders en met terugwerkende kracht voor 2019 worden gealloceerd aan hun budgetten.
We willen nadrukkelijker een modern HR-beleid voeren. Hiervoor zetten we in op ontwikkelgericht leiderschap en flexibele en proactieve medewerkers, onder meer door het maken en begeleiden van Persoonlijke Ontwikkelplannen (POP) voor de leidinggevendenden, intervisiebijeenkomsten en masterclasses voor onder meer het voeren van verzuimgesprekken. Voor de medewerkers komt meer nadruk te liggen op persoonlijk leiderschap			Met de omvorming van het mobiliteitsbureau naar het LoopbaanLab is een doorstart gemaakt om persoonlijke ontwikkeling, mobiliteit en persoonlijk leiderschap verder te activeren. Dit resulteert in meer POP's, en meer aandacht voor plan A, B en C (plan A: ontwikkeling huidige functie, plan B: ander werk binnen Rijnland en plan C : werk buiten Rijnland). Het ziekteverzuim heeft de afgelopen maanden een grote daling doorgemaakt. Het ziekteverzuim over de laatste twaalf maanden (voortschrijdend gemiddelde) is 3,3%. Een jaar eerder was dit nog 5,1%. De Rijnlandse referentie (openbaar bestuur en overheidsdiensten) kwam in 2018 uit op 5,6%. De daling is mede het gevolg van een nieuw verzuimbeleid.

Doelstellingen en resultaten Programmabegroting 2019 (N.B. waar tussen haakjes een getal vermeld is, verwijst dit naar de belangrijkste items per programma op blz. 4 en volgende)	Score t/m juni 2019	Prognose dec 2019	Toelichting (referentie = begroting 2019, tenzij beleid door VV is gewijzigd)
De Strategische Personeels Planning is hierbij een belangrijk instrument, en de Frictiepot (€ 2 mln) een belangrijk hulpmiddel. Voor SPP wordt in 2019 een flinke kwaliteitsslag gemaakt. De frictiepot is bedoeld voor de transitie van oude naar nieuwe functies door herplaatsing, omscholing, outplacement e.d. om zo in te kunnen spelen op nieuwe ontwikkelingen. Er zijn in dit kader momenteel acht leerwerkplekken gecreëerd.			SPP wordt in de tweede helft van 2019 opnieuw uitgevoerd. Op de planning staat dan ook de doorvertaling naar individuele gesprekken met alle medewerkers om hun prestaties en potentieel af te zetten tegen de ontwikkelingen van de komende jaren. Hierbij zal gebruikt gemaakt worden van de SPP-module in H@rm.
Veilig werken: we continueren het opleiden op het vlak van veilig werken, en we zetten daarbij in op goede samenwerking met de Aquademie. Daarnaast werken we aan houding en gedrag van buitenpersoneel door trainingen te organiseren gericht op elkaar op juiste wijze aanspreken op onveilig gedrag. Voor het eind van 2019 is voor het totaal aantal geselecteerde objecten van Rijnland (alle awzi's, awtg's, poldergemalen, boezemgemalen, sluizen en bruggen) de risico-inventarisatie en evaluatie uitgevoerd en zijn de maatregelen voor de hoge en belangrijke risico's geïmplementeerd. Het uitvoeren van maatregelen voor lage risico's wordt voortgezet. (9)			Training houding en gedrag voor buitenpersoneel is deels gehouden of wordt dit najaar opgepakt. Arbo-veiligheid voor geselecteerde/geprioriteerde objecten 2019 in beeld. Overige objecten mei 2020. Voor de toegangsbeveiliging is een rapport opgeleverd, dat als basis dient voor een programma van eisen voor de aanbesteding. Dit najaar wordt een keuze gemaakt voor de fasering van de implementatie van de toegangsbeveiliging op basis van een risicoschatting per objectcategorie.
Calamiteitenorganisatie: vanuit de stevige basis van de eigen calamiteiten-organisatie, werken we in 2019 aan het verbreden van de samenwerking, op vooral kennisdelen en informatiedeling, zowel vanuit het landelijk kader Crisiskompas en specifiek met de zes waterschappen in west Nederland, als met de Veiligheidsregio's.			De samenwerking binnen het verband in west Nederland loopt goed en de eerste resultaten kunnen benoemd worden: - Bij uitval van een medewerker crisisbeheersing bij Scheldestromen hebben twee buurwaterschappen capaciteit geleverd - Rijnlands evaluatoren zijn gevraagd een complexe calamiteit bij Hollandse Delta te evalueren en visa versa - De uitwisseling van informatiecoördinatoren tijdens de warme fase wordt voorbereid om daar vanaf 2020 gebruik van te kunnen maken. - Er is een landelijke CC crisis coördinatoren dag georganiseerd.
Privacy: we blijven medewerkers bewust(er) maken van het op de juiste manier omgaan met persoonsgegevens en we zorgen dat ons bewerkingenregister up-to-date blijft. (1)			Het verwerkingenregister is in het tweede kwartaal gereed gekomen en begin juli gepubliceerd op intranet, met daarbij de procedure om het register actueel te houden.
Integriteit: de focus ligt in 2019 op het versterken van de rol van het management. De benoeming van een integrity-officer en de managementtraining morele oordeelsvorming dragen hieraan bij. Bestuurlijke integriteit wordt onderdeel van het inwerkprogramma van het nieuwe bestuur.			De trainingen morele oordeelsvorming zijn gevolgd door de leidinggevenden. Vervolgstep is het actualiseren van ons integriteitsbeleid. Tijdens de VV heidagen is in het kader van het inwerkprogramma gesproken over bestuurlijke integriteit.
Beveiliging en de centrale hal: in het kader van de informatieveiligheid wordt overwogen om de open toegang van ons gebouw te beperken en nadere veiligheids-maatregelen voor uit te werken. Parallel aan deze acties zijn er initiatieven gestart om de hal te upgraden naar een meer op samenwerken gerichte ontmoetingsplaats.			De veiligheidsmaatregelen voor de Archimedesweg worden uitgewerkt. Voor het upgraden van de centrale hal is na overleg met het dagelijks bestuur geen extra budget beschikbaar gesteld.
Rijnland zet zich in als maatschappelijk verantwoorde overheid op het gebied van (sociale) duurzaamheid, circulariteit, klimaat en energie, inkoop, innovatie, privacy e.d. In januari 2019 komt			In het eerste kwartaal heeft de VV over Circulaire Economie gesproken. In opvolging van het nieuwe coalitieakkoord komt er in 2019/2020 een BOB-traject over MVO/circulaire economie.

Doelstellingen en resultaten Programmabegroting 2019 (N.B. waar tussen haakjes een getal vermeld is, verwijst dit naar de belangrijkste items per programma op blz. 4 en volgende)	Score t/m juni 2019	Prognose dec 2019	Toelichting (referentie = begroting 2019, tenzij beleid door VV is gewijzigd)
er, als uitvoering van de afspraak n.a.v. het RKC rapport, een opinievormend stuk over circulaire economie. (8)			
Eind 2019 voldoen we aan de participatiewet/quotumwet. Daartoe worden er eind 2019 nog 10 extra participatiebanen gerealiseerd. Daarnaast bieden we werkervaringsplekken aan mensen die verder van de arbeidsmarkt afstaan, zoals statushouders. (7)			Participatiewet: De quotumverplichting voor Rijnland is in 2019 20,6 banen. Op dit moment zijn er 13,9 banen gerealiseerd (1 baan staat voor 25,5 uur), waarmee we op schema lopen om aan het einde van dit jaar de overige 7 banen te realiseren.
Wat betreft Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) en Duurzame Grond-, Weg- en Waterbouw (DGWW) worden uit 'MVI & DGWW 2020 Doelen & Acties' de acties voor 2019 uitgevoerd, geïmplementeerd of opgestart. (8)			Door het actief communiceren over Maatschappelijk verantwoord inkopen richten we ons dit jaar op de proactieve duurzaamheidscultuur. De MVI-poster met de 7 thema's is gelanceerd; korte interviews met Rijnlanders worden tot een filmpje gemonteerd en via intranet blijven we aandacht besteden aan inkooptrajecten met succesvolle MVI resultaten. Het uitvoeren, implementeren of opstarten van overige acties voor de komende maanden liggen in lijn met de ambities van MVO binnen Rijnland.
Wij hebben een moderne informatievoorziening Digitalisering maakt het mogelijk om contacten met burgers en bedrijven, maar ook de interne processen op een andere manier in te richten. De verwachtingen van de samenleving aan de overheid veranderen snel. Informatie wordt in toenemende mate (naast mensen, geld en middelen) gezien als de vierde productiefactor. Steeds slimmere systemen ondersteunen ons werk. De hoeveelheid gegevens die we genereren en beheren neemt enorm toe. Deze ontwikkelingen vatten we samen onder de term Digitale Transformatie. De hoogheemraadschappen van Rijnland en Schieland en de Krimpenerwaard voeren de I&A-werkzaamheden gezamenlijk uit, binnen de organisatie van Rijnland. Daarmee hebben we een robuust I&A-team, wat een randvoorwaarde is om de opgaven vanuit de Digitale Transformatie aan te kunnen.			
De opgaven vanuit de Digitale Transformatie vertalen we in een digitale agenda. Hierin wordt ons ambitieniveau verwoord en vertaald in een planning en prioritering op hoofdlijnen. Daarbij nemen we de analyse van de Unie ('Basis op orde') mee. Informatieveiligheid en bedrijfscontinuïteit zijn essentiële randvoorwaarden voor de primaire taken van Rijnland. (2)			Ter voorbereiding op de bestuurlijke visievorming op digitale transformatie is ambtelijk in kaart gebracht wat de relevante ontwikkelingen zijn en hoe Rijnland daarop kan anticiperen. Dit is in samenwerking met Delfland en Schieland en de Krimpenerwaard uitgevoerd. De highlights van de notitie 'basis op orde' van de Unie en de prioriteit voor informatieveiligheid zijn hierin opgenomen.
Maatregelen op het gebied van informatieveiligheid nemen we risico gebaseerd. We voeren een nieuwe objectgerichte risicoanalyse uit op alle belangrijke objecten. Maatregelen die hieruit voortvloeien worden ingepland. (1)			De objectgerichte risicoanalyse is opgestart. Beleid, planning en werkinstructies zijn gereed. Uitvoering start in de tweede helft het jaar met business impact analyse en soms een diepgaande risicoanalyse op alle informatie-objecten/systemen die in de vorige risicoanalyse een hoog risico gescoord hebben. De andere objecten/systemen zullen in 2020 worden onderzocht. De risicoanalyses zullen veel inzet vragen.
Actuele en betrouwbare gegevens zijn van groot belang voor de ondersteuning van het waterbeheer. Rijnland onderzoekt de mogelijkheden om door analyse en nieuwe combinaties de gegevens slimmer in te zetten en meer te benutten. (2)			Door innovatieve inzet van externen van gespecialiseerde bureaus is ervaring opgedaan met de mogelijkheden van data-analyse en data-science.
Inwoners en bedrijven hebben toegang tot alle relevante gegevens en informatie zonder onnodige barrières, dit doen we zoveel mogelijk in de vorm van Open Data. (2)			Het aanbieden van gegevens en informatie via de kaart op de website wordt herzien. Er wordt een nieuwe omgeving ingericht om zeer actuele data op een veilige, toegankelijke en visueel aantrekkelijke manier aan te bieden. Deze zal in de tweede helft van 2019 beschikbaar komen. Voor het publiceren van gegevens in de vorm van Open Data wordt ernaar gestreefd om dit samen met de andere waterschappen via Het Waterschapshuis

Doelstellingen en resultaten Programmabegroting 2019 (N.B. waar tussen haakjes een getal vermeld is, verwijst dit naar de belangrijkste items per programma op blz. 4 en volgende)	Score t/m juni 2019	Prognose dec 2019	Toelichting (referentie = begroting 2019, tenzij beleid door VV is gewijzigd)
			te organiseren, dit is nog in ontwikkeling.
We werken onder architectuur om nieuwe ontwikkelingen richting en samenhang mee te geven en te kunnen toetsen op kaders. Omdat steeds meer toepassingen als dienst worden ingekocht, professionaliseren we de manier waarop we de relatie met betrokken leveranciers bewaken in de vorm van SLA-management.			Onder regie van Het Waterschapshuis hebben we een volwassenheidsmeting uitgevoerd op het werken onder architectuur. Hieruit blijkt dat we het eerder geformuleerde niveau "bewust" behaald hebben. Dit geeft richting en focus voor het formuleren van de stappen om te komen tot het niveau "gestructureerd". Het opzetten van SLA-management is nog in ontwikkeling.
Op landelijk niveau werken we samen in de vorm van Het Waterschapshuis. Gezamenlijk pakken we ook de handschoen bij HWH op om de landelijke Waterschapsarchitectuur WILMA verder te ontwikkelen.			Rijnland neemt waar dat nuttig en nodig is deel aan programma's en projecten van Het Waterschapshuis, zoals bijvoorbeeld de informatieveiligheid en privacy, de invoering van de Omgevingswet en gezamenlijke inkoop van neerslagbeelden, luchtfoto's en hoogte-informatie. We leveren inzet en capaciteit aan o.a. het programma Informatieveiligheid en het programma Organisatie en samenwerking van Het Waterschapshuis, waar de landelijke architectuurontwikkeling is ondergebracht.

Overig

Energietransitie:

We werken aan energiebesparing, energiemonitoring, zoeken naar mogelijkheden voor energieopwekking en kopen sinds begin 2019 groene stroom in via HVC (wind op zee). Daarnaast werken we samen met de omgeving aan de energietransitie via Regionale Energie Strategieën (RESsen) en pilots voor aquathermie, zoals in Katwijk Hoornes (Smart Polder), Nieuwveen en de Projectlocatie Valkenburg. Er zijn continu (technologische/wettelijke/bestuurlijke) ontwikkelingen in de energietransitie die kansen bieden voor Rijnland. Deze kansen worden nu verkend en vertaalt naar bestuurlijke besluitvorming (in 2020) over hoe energieneutraliteit behaald kan worden.

Subsidieontvangsten

De volgende lopende en aangevraagde subsidieprojecten zijn bestuurlijk relevant:

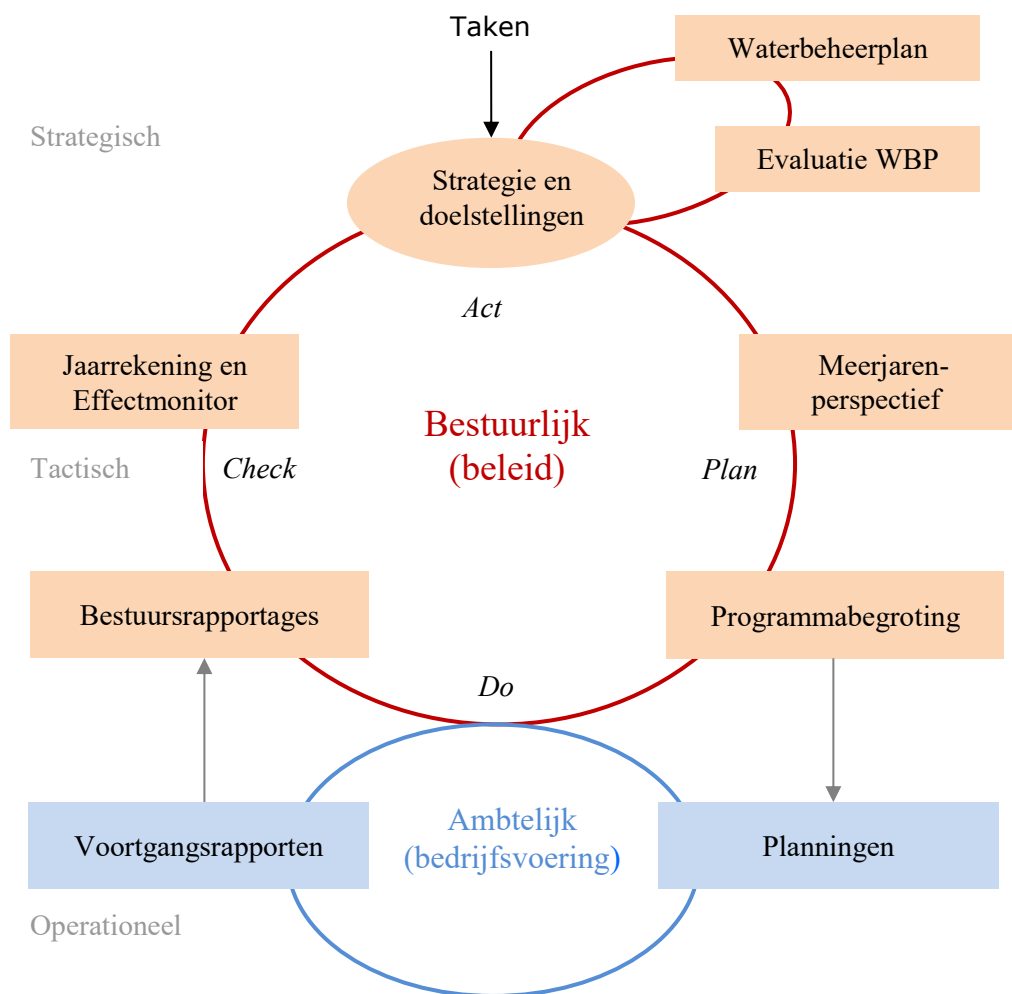
- Waterveiligheid: het HWBP-subsidieproject Versterking IJsseldijk is in uitvoering. HWBP-subsidie kustversterking Katwijk is in eindfase. Het HWBP heeft subsidie van € 5,1 mln. toegezegd voor de drainage in de parallel boulevard te Noordwijk. Verder is Rijnland betrokken bij het opstellen van de Europese subsidieaanvraag voor de implementatie Nationale Adaptatie Strategie (NAS). Vanuit het project met Gouda wordt deelgenomen aan een aanvraag voor een regiodeal. De deal is bijna rond en betreft een rijksbijdrage van € 1,3 mln.
- Voldoende Water: Ruim € 1,0 mln. is toegezegd door de provincie NH en MRDH voor de Nieuwe Driemanspolder en € 0,36 mln. bij de Landschapstafel. Voor drie projecten van Rijnland in de Lageveensepolder, Polder de Noordplas en Grote Polder is Europese POP-subsidie toegezegd met een totaalbedrag van € 1,3 mln. In 2019 zijn POP-subsidieaanvragen ingediend voor Piekberging Haarlemmermeer (€ 5 mln.), Wijde Aa (€ 2,1 mln.), Hillegomse Polder (€ 0,46 mln.) en Langeraarse Plassen (€ 3,59 mln.).
- Schoon en gezond water: Provinciale subsidie van € 0,043 mln. vastgesteld voor Zegerplas en 0,072 mln. toegezegd voor zwemwaterkwaliteit Nieuwe Meer.
- Waterketen: € 1,5 mln. subsidie voor zonneweide AWZI Katwijk en subsidieaanvragen voor verwijdering medicijnresten in voorbereiding.
- BOD: € 0,28 mln. rijkssubsidie toegezegd voor de implementatie van de Omgevingswet.
- Inkoop: € 0,001 mln. rijkssubsidie toegezegd voor advies bij klimaatneutraal en circulair inkopen.
- Personeel: voor 2019 wordt weer een aanvraag ingediend voor de subsidieregeling praktijkleren (circa € 0,003 mln.) en er is subsidie toegezegd voor het Health Coach Programma (€ 0,0125).

Gemeenschapshuis Spaarndam

In maart 2019 zijn de gelden vrijgemaakt om de herontwikkeling op basis van het inrichtingsplan en bestemmingsplan te starten. Doel is een optimaal rendement van het verkopen van het terrein te genereren.

Nadere toelichting leeswijzer

De positie van de tussentijdse rapportages staat in het volgende cyclische beleidsproces van plannen, uitvoeren, rapporteren, checken en bijsturen.

De begroting 2019 komt voort uit het MJP. Deze burap presenteert de resultaten tot 1 juli 2019. Deze burap vormt mede input voor de begroting 2020. Eventuele relevante ontwikkelingen tussen medio juli en de VV-behandeling in september worden in het VV-voorstel via de optionele oplegnotitie opgenomen.

Legenda projectclusterscores

De volgende tabel geeft een toelichting op de scores van de projectprestaties. Deze scores zijn oorspronkelijk van toepassing op individuele projecten en niet zozeer op projectclusters. Het clusteren of bundelen van deze scores naar één projectcluster is een mix van expert judgement door de opdrachtgevers en de projectorganisatie, waar nodig in samenspraak met de portefeuillehouder.

Algemene Voortgang Indicator (AVI)	Een weloverwogen gemiddelde van een serie indicatoren: Groen: Alle indicatoren zijn groen of O, I en K zijn geel Geel: Eén van de indicatoren T, U, G of R zijn geel of O, I en K zijn rood Rood: Twee van de indicatoren T, U, G of R zijn rood.
T(ijd)	Groen: Voortgang conform afgesproken mijlpalen OG én eindmijlpaal (oplevering) wordt gehaald. Geel: Voortgang afgesproken mijlpalen dreigt niet gehaald te worden, maar eindmijlpaal wordt gehaald. Rood: Eindmijlpaal wordt niet gehaald of er is geen actuele planning opgesteld.
G(eld)	Groen: project wordt binnen het totale gevoteerde krediet +/- 5% of max € 0,25 mln uitgevoerd Geel: project wordt uitgevoerd binnen het totale gevoteerde krediet +/- 10 % of max € 0,50 mln uitgevoerd. Rood: Mogelijke overschrijding en noodzaak voor een aanvullend of teruggave van krediet.
O(rganisatie)	Groen: Projectbezetting is op orde en binnen begrootte aantal uren (in aantallen uren). Geel: Capaciteit dreigt niet beschikbaar te zijn en kleine overschrijding op geraamde uren (in aantallen uren). Rood: Capaciteit niet beschikbaar en/of significante overschrijding op aantal uren.
I(nformatie)	Groen: De systemen (Corsa en Prosa) zijn up to date Geel: De systemen (Corsa en Prosa) dreigen niet up to date te zijn Rood: De systemen (Corsa en Prosa) zijn niet up to date.
K(waliteit)	Groen: Het project wordt opgeleverd zoals in de scope staat. Geel: Het project dreigt niet te worden opgeleverd zoals in de scope staat. Rood: Het project wordt niet opgeleverd zoals in de scope staat.
R(isico)	Groen: De endogene risico's van het project zijn geïnventariseerd en beheersmaatregelen worden gemonitord. Post onvoorzien is toereikend om de risico's te dekken. Geel: Risico('s) dreigen op te treden ondanks de (geïmplementeerde) beheersmaatregelen en/of post onvoorzien dreigt te overschrijden. Rood: De endogene risico('s) van het project zijn opgetreden en hebben invloed op de scope van het project en/of post onvoorzien wordt overschreden.

Verbonden partijen

Rijnland werkt samen met verbonden partijen om gezamenlijk de gestelde doelen te bereiken. Meer informatie per verbonden partij, waaronder de voordelen, belangen en doelstellingen, vindt u door op de naam te klikken. [\[verbonden partijen\]](#).

Toelichting: wat is een verbonden partij?

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin Rijnland een bestuurlijk en een financieel belang heeft en is een instrument om beleid uit te voeren. Leidend bij het aangaan van een samenwerkingsverband zijn de drie K's, te weten: verbetering van kwaliteit, vermindering van kwetsbaarheid en verlaging van de kosten.

Meer informatie is te vinden in de door VV vastgestelde kadernota verbonden partijen [\[verbonden partijen\]](#).

Kredietmutaties

Omschrijving project	Actueel krediet €	Prognose werkelijke uitgaven €	Kredietruimte €	Kredietruimte %	Toelichting
Poldergemalen Leiden 5x overname	2.000.000	1.623.535	376.465	18,8%	Krediet kan verlaagd met € 370.000 ivm gunstige aanbesteding.
Poldergemaal Lisserpoelpolder renovatie	395.000	79.440	315.560	79,9%	Krediet kan worden verlaagd met € 315.000 ivm gunstige aanbesteding.
AWTG en AWTL Rijnsaterwoude	3.950.000	2.687.138	1.262.862	32,0%	Krediet kan worden verlaagd met € 1 mln. omdat de bestekken waaruit het bestaat, allen gunstig aanbesteed konden worden.
Sloop AWZI's Hoogmade en Woubrugge	1.015.000	775.007	239.993	23,6%	Krediet kan worden verlaagd met € 200.000 omdat de risicoreservering nauwelijks is aangesproken.
Zonneweide AWZI Katwijk	2.950.000	2.393.099	556.901	18,9%	Krediet kan worden verlaagd met € 500.000 omdat BTW teruggevraagd is voor het aandeel dat aan het net geleverd kan worden.
Zwetpolder overdracht gemaal	302.000	225.000	77.000	25,5%	Krediet kan worden verlaagd met € 75.000 omdat de bijdrage aan derden voor de realisatie van het gemaal lager is uitgevallen en de risicoreservering niet hoefde te worden aangesproken.
Zoekmachine intranet	400.000	142.947	257.053	64,3%	Krediet kan worden verlaagd met € 250.000 als gevolg van een aanbestedingsvoordeel en het niet aanspreken van de risicoreservering.

BEGROTINGSWIJZIGING NAAR KOSTEN- EN OPBRENGSTSOORTEN (bedragen x € 1.000)

No.	Omschrijving	Begroting 2019	Verhoging (+)/ Verlaging (-)	Begroting na wijziging 2019
	<u>LASTEN</u>			
1.	Rente en afschrijvingen	60.641	184 (-)	60.457
2.	Personeelslasten	64.700	873 (+)	65.573
3.	Goederen en diensten van derden	94.170	4.117 (-)	90.053
4.	Bijdragen aan derden	12.388	0 (+)	12.388
5.	Toevoegingen aan voorzieningen/onvoorzien	350	0 (+)	350
	<u>Totaal lasten</u>	232.249	3.428 (-)	228.821
	<u>BATEN</u>			
6.	Financiële baten	598	1.239 (+)	1.837
7.	Personeelsbaten	882	0 (+)	882
8.	Goederen en diensten aan derden	14.562	3.132 (+)	17.694
9.	Bijdragen van derden	801	4.272 (+)	5.073
10.	Waterschapsbelastingen	196.405	3.266 (+)	199.671
11.	Interne verrekeningen	9.401	2.400 (-)	7.001
	<u>Totaal baten</u>	222.649	9.509 (+)	232.158
	<u>Saldo baten en lasten</u>	-/- 9.600	12.937 (+)	3.337
12.	Onttrekkingen aan reserves	3.500	0 (+)	3.500
13.	Egalisatie van tarieven	6.100	0 (+)	6.100
	<u>Bestemming bijzondere resultaten</u>			
14.	Toevoeging bestemmingsreserve baggerwerken	0	8.725 (-)	-/- 8.725
15.	Toevoeging bestemmingsreserve erfgoedpanden	0	4.200 (-)	-/- 4.200
16.	Onttrekking bestemmingsreserve minder activeren watergebiedsplannen	0	2.400 (+)	2.400
14.	Saldo	0	2.412 (+)	2.412

BEGROTINGSWIJZIGING NAAR PROGRAMMA's (bedragen x € 1.000)

(x € 1.000)		Begroting 2019	Verhoging (+)/ Verlaging (-)	Begroting na wijziging 2019
	Netto kosten van de programma's			
1.	Waterveiligheid	26.958	903 (+)	27.861
2.	Voldoende water	56.076	4.879 (-)	51.197
3.	Schoon en gezond water	9.736	43 (-)	9.693
4.	Waterketen	78.996	170 (-)	78.826
5.	Bestuur, organisatie en dienstverlening	34.239	5.482 (-)	28.757
	Totaal netto kosten van de programma's	206.005	9.671 (-)	196.334
	Waterschapsbelastingen	196.405	3.266 (+)	199.671
	Saldo baten en lasten	-/- 9.600	12.937 (+)	3.337
	Onttrekkingen aan reserves	3.500	0 (+)	3.500
	Egalisatie van tarieven	6.100	0 (+)	6.100
	Bestemming bijzondere resultaten	0	0 (+)	0
14.	Toevoeging bestemmingsreserve baggerwerken	0	8.725 (-)	-/- 8.725
15.	Toevoeging bestemmingsreserve erfgoedpanden	0	4.200 (-)	-/- 4.200
16.	Ontrekking bestemmingsreserve minder activeren watergebiedsplannen	0	2.400 (+)	2.400
	Saldo	0	2.412 (+)	2.412

Bijlage: Overige toetsingsconclusies en stand van zaken restrisico's 2019***I. Overige toetsingsconclusies******Audits, rekenkamerrapporten en doelmatigheidsonderzoeken***

Zoals afgesproken in het coalitieakkoord beraadt de VV zich op de vorming van een nieuwe rekenkamercommissie (RKC). Aanbevelingen uit eerdere RKC-onderzoeken zijn door de organisatie opgepakt (asset management: o.a. bedrijfswaardematrix) of opgeleverd (informatiebeveiliging: risico-gestuurde objectanalyse).

Stafbureau Concerncontrol heeft in het kader van het IC- en auditplan een audit en twee navolgingen opgeleverd. De audit betrof de stand van zaken van de organisatorische taakgerichtheid en ontwikkeling ('hoe komt Rijnland naar een hogere INK-fase?'¹) en de navolgingen handelde over de voortgang van de gedane aanbevelingen over eigendommenbeheer en het heffingsproces bij bedrijven. De navolgingen zijn besproken in DT en met de portefeuillehouder en in D&H ter kennisname behandeld. De audit volgt nog.

Verdere kaders

De uitkomsten van iedere burap behoren te passen binnen door het algemeen bestuur vastgestelde toetsingskaders en een oprecht beeld tonen in hoeverre Rijnland de (begrote) resultaten en doelstellingen doelmatig en doeltreffend realiseert. Een en ander is vastgelegd in de waterschapswet en hiervan afgeleide toetsingskaders zoals het WBP5 en de programmabegroting 2019.

De uitkomsten van de burap moeten passen binnen de toetsingskaders van:

1. de in november 2018 vastgestelde programmabegroting 2019;
2. financiële beleidskaders en budgettaire uitgangspunten;
3. de wettelijke vereisten uit de waterschapswet (artikel 108) die zijn vertaald naar Rijnlands verordening beleids- en verantwoordingsfunctie (VV 5-11-2008).
4. Eventuele door de VV goedgekeurde afwijkingen van de programmabegroting 2019

Ad 2: de financiële beleidskaders bestaan onder meer uit:

- a. Nota Weerstandscapaciteit en risicobeheersing;
- b. Kostentoedelingsverordening;
- c. Specifieke financiële regelingen en verordeningen, o.a. de nota vaste activa, nota reserves en voorzieningen;
- d. Overige budgettaire uitgangspunten.

Ad 3: de betreffende artikelen uit de "verordening beleids- en verantwoordingsfunctie van het Hoogheemraadschap van Rijnland" zijn artikel 7 tot en met 9. De essentie hiervan is dat het college de VV informeert in hoeverre doelstellingen, prestaties en middelen op koers liggen en of bijsturing of begrotingswijzigingen noodzakelijk zijn.

Bevindingen en conclusies

1. Bereikte en te bereiken prestaties, doelstellingen en effecten, toetsbaar op doelmatigheid en doeltreffendheid (art. 7.1)

¹ Rijnland gebruikt met wisselend succes sinds 2017 de A3-methodiek. Centraal in deze methodiek staat het INK-model. Dit model bestaat uit vijf organisatiegebieden, vier resultaatgebieden en één feedbackloop; 'verbeteren en vernieuwen'. Organisatie- en resultaatgebieden Bij de resultaatgebieden gaat het om de vraag: wat wil de organisatie bereiken en hoe maakt de organisatie de resultaten transparant? Bij de organisatiegebieden gaat het om de vraag: wat doet de organisatie om de beoogde resultaten te behalen?

Op basis van deze burap is de VV in de gelegenheid om per programma en concernbreed een inschatting te maken in hoeverre de doelstellingen en prestaties uit de programmabegroting 2018 worden bereikt. Een plus-score bijvoorbeeld geeft aan dat de activiteit conform de begroting wordt gerealiseerd (hoofdstuk 1).

2. (Netto) exploitatiekosten en investeringsuitgaven per programma (art. 7.2)

Deze zijn in de voorgaande hoofdstukken weergegeven per programma. Zowel concernbreed als per programma zijn geen (geprognosticeerde) overschrijdingen geconstateerd van meer dan 10%.

3a. Afwijkingen van betekenende mate van prestaties en doelstellingen, per programma en concernbreed (art. 9.1, 9.4)

De in de vorige hoofdstukken gesignaleerde 'minnen' en 'plusminnen' bieden de VV inzicht in de relevante afwijkingen van doelstellingen e.d. ten opzichte van de programmabegroting 2019.

Verder is getoetst in hoeverre de door de VV in 2019 goedgekeurde (totaal)kredieten passen binnen de toetsingskaders. Deze zijn in drie categorieën verdeeld:

1. Kredieten passend binnen de kaders van de programmabegroting 2019.
2. Kredieten die niet in de programmabegroting 2019 waren geraamd.
3. Kredieten die significant hoger zijn dan de programmabegroting 2019.

In de VV's van januari tot en met september 2019 zijn in totaal 18 kredieten vastgesteld. De toetsing 'achteraf' van de verleende kredieten is als volgt:

Verstrekte (verzamel)kredieten 2019 (januari t/m september VV)		Aantal
1	Binnen kaders programmabegroting 2019	16
2	Kredieten die niet in de programmabegroting 2019 waren geraamd	1
3	Kredieten die significant hoger zijn dan de programmabegroting 2019	1
	Totaal	18

De twee afwijkende kredieten betreffen de aanleg van de vispassage bij boezemgemaal Halfweg en de renovatie van regionale keringen gedurende 2019-2021. Relevant is verder dat in de exploitatierekening sprake is van significant grote onderhoudsklussen die op het eerste gezicht een kredietaanvraag zouden moeten vergen. Het betreft vervangingen en aanpassingen die tussen de € 0,3 mln en € 0,8 mln belopen. In principe dienen dergelijke werken vanaf € 0,1 mln aan de VV als krediet worden voorgelegd. Het doel van deze werken is 'instandhouden tot de afgesproken levensduur' en niet 'levensduurverlenging'. De herstelwerkzaamheden aan de sluis in Spaarndam van € 0,8 mln vallen bijvoorbeeld onder de eerste categorie.

Tot slot is een oordeel nodig over het activeren van business cases, mede naar aanleiding van de drie jaar lopende case over de zuiveringskring awzi Haarlem Waarderpolder. Een business case is een onderzoek waarin de afwegingen om een project te beginnen centraal staan. Van een concreet project is in dit stadium nog geen sprake. Het is mogelijk om dergelijke uitgaven te beschouwen als immaterieel actief, mits aan de voorkant krediet is aangevraagd. Mede in het licht van de eis in het coalitieakkoord om minder te activeren – zeker dergelijke onderzoekskosten – adviseert Concerncontrol om waar mogelijk uitgaven van business cases ten laste van de exploitatierekening te brengen. In het geval van 'Waarderpolder' zijn de uitgaven overigens reeds grotendeels via de exploitatie verantwoord.

3b. Afwijkingen van betekenende mate van ingezette en in te zetten middelen, per programma en concernbreed (art. 7.2, 7.3, 9.5, 9.6)

De financiële afwijkingen, zowel in de exploitatie als bij investeringsuitgaven, zijn per programma en concernbreed in de voorgaande hoofdstukken uiteengezet.

4. Overschrijdingen nettokosten exploitatie > 10%

Er zijn geen feitelijke overschrijdingen in de exploitatiekosten, zowel per programma als concernbreed.

5. Overschrijdingen goedgekeurde kredieten / relevante scopewijzigingen

Er is geen sprake van feitelijke kredietoverschrijdingen, rekeninghoudend met de toegestane 10% overschrijding tot een maximum van € 0,5 mln.

II. Stand van zaken restrisico's²

	Omschrijving restrisico (met portefeuillehouder)	Maatregelen 2019 en verder, plus eventuele consequenties weerstandscapaciteit
1	Beter overzicht en inzicht in onderhoud (Fierens, Langeslag) De afgelopen jaren liep het correctief onderhoud op, met name in de waterketen. Hoewel kritische assets of delen ervan inmiddels adequaat preventief kunnen worden onderhouden, gebeurt het onderhoud van minder kritische assets overwegend correctief. Rijnland dient (aanvullende) beleidskeuzes te maken over de verhouding correctief / preventief (of: verzorgend).	In 2019 is sprake van ruim € 4 mln meer aan onderhoudskosten. Meer dan de helft heeft betrekking op voldoende water en waterveiligheid. Het risico dat dit reeds in 2019 nodig is, is uitgekomen. De dekking is een mix van meevallers door lagere rentekosten en incidentele baten.
2	PFOS-sanering (v.d. Sande, Langeslag)) Vanwege het blusmiddelincident op Schiphol in de zomer van 2008 is de bodem onder vijf opslagbassins, waarin tijdelijk blusmiddel bevattend water is opgeslagen, vervuild met PFOS. Hoewel Rijnland zichzelf niet verantwoordelijk acht, heeft de rechter gelast dat Rijnland vooralsnog de ontstane situatie moet beheersen. Relevant is dat de afgelopen jaren tijdens enkele baggerwerken eveneens PFOS is aangetroffen. Voorkomen 'ongewenste' stoffen in oppervlaktewater (Fierens, Von Faber) Een van de (scheikundige) opvolgers van pfos is GenX. In 2018 besloot de rechter om niet in te grijpen in de ruime lozingsseisen van deze vermoedelijk kankerverwekkende stof. In het kader van verdere preventie houdt Rijnland pilots naar dergelijke opkomende stoffen, uiteraard in samenwerking met derden zoals Dunea. In 2019 maakt Rijnland werk van deze pilots op de Leidse awzi's.	Eind 2018 zijn door de provincie pfos-normen vastgesteld voor de bodem en normen voor hergebruik door de gemeente Haarlemmermeer. Dit betekent onder meer dat bij een eventuele sanering een restverontreiniging mag achterblijven en de gebruiksbeperkingen voor grond en bagger zijn afgenomen. Landelijke normering lijkt aanstaande. Landelijke normen zijn in aantocht, maar zetten het gebiedsspecifieke beleid van betrokken overheden niet opzij. De huidige beheersing van de verontreiniging duurt voort en er is geen reden aan te nemen dat het bevoegd gezag alsnog een saneringsverplichting gaat opleggen. De beheersing leidt namelijk ook tot enige vermindering van het PFOS-gehalte in de bodem. In 2019 is een opdracht uitgezet voor onderzoek naar het milieurendement van een eventuele aanpassing van de beheersmaatregel. Op 8 juli j.l is het Tijdelijk Handelingskader voor PFAS aangeboden aan de Tweede Kamer. Dit kader geeft aan op welke wijze grondverzet kan plaatsvinden en hoe kan worden omgegaan met de afzet van baggerspecie zonder dat de zorgplicht uit de wet bodembescherming wordt overtreden. Opgeschorte baggerwerkzaamheden kunnen via het handelingskader worden hervat. Rijnland is in 2019 gestart met een pilot op awzi Leiden Noord om medicijnresten uit het afvalwater verwijderen. Hiermee ambieert Rijnland een van de eerste waterschappen te zijn dat al het afvalwater van een awzi behandelt op microverontreinigingen.
3	Hogere of lagere kapitaallasten dan begroot? (Kastelein, allen) De grootste kostenpost van Rijnland betreft de kapitaallasten. Een wijziging van 1,0% rente betekent een begrotingsmutatie van € 1,0 mln. De afschrijvingskosten over 2018 worden mede bepaald door de circa 60	Rijnland heeft het benodigde kapitaal voor 2019 tegen een historisch lage rentestand verworven (€ 0,9 mln). De afschrijvingskosten komen hoger uit, mede door het hanteren van een korte levensduur van drie jaar voor de Katwijkse

² Restrisico's zijn risico's waarvoor in de begroting niet voldoende maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

	Omschrijving restrisico (met portefeuillehouder)	Maatregelen 2019 en verder, plus eventuele consequenties weerstandscapaciteit
	projecten die gedurende 2018 worden opgeleverd. Wijzigingen in de opleverdatum of de projectuitgaven kunnen een significant effect hebben op deze begroting.	zonneweide.
4	Personele (rest)risico's (v. Steensel) De kans bestaat dat het personele budget over 2019 niet toereikend is. Uitdagingen zijn onder meer: • Vergrijzing en een krappe arbeidsmarkt. • Ook doen zich frequent ontwikkelingen voor die vragen om extra 'handjes'. • Het werk of vakgebied vraagt om aangescherpte of nieuwe vaardigheden die niet door eenieder voldoende kunnen worden waargemaakt.	Ook in 2019 stuurt Rijnland actief op de loonsom, rekeninghoudend met strategische personeelsplannen. De prognose is dat Rijnland € 0,9 mln hoger uitkomt dan begroot, met als grootste oorzaak een niet begrootbare verhoging van de pensioenpremies. Deze werd door het ABP afgekondigd nadat de begroting reeds was vastgesteld en vindt zijn oorzaak in de onrustige kapitaal- en pensioenmarkt. Relevant is verder dat over 2019 sprake is van gemiddeld 20 fte aan vacatures. De inzet uit de frictiereserve voor personeel is voor 2019 geraamd op € 0,5 mln. Op deelterreinen is sprake van moeilijke invulling van vacatures. Verder maakt Rijnland werk van een pragmatische afbouw van langdurige inhuur in relatie tot de voortgang van meerdere investeringsprojecten.
5	Financiering te herstellen calamiteiten (allen) Jaarlijks heeft Rijnland te maken met diverse en uiteenlopende calamiteiten. De bestrijding en het herstel naar de oorspronkelijke of gewenste situatie vergt een noodzakelijke financiering die vaak niet geheel te begroten is.	De huidige drie opschalingen hebben niet geleid tot significante extra uitgaven. De naijnde herstelkosten van de gescheurde kade eind 2018 belopen in 2019 circa € 0,2 mln). Ook de aanhoudende droogte heeft vooralsnog geen concrete financiële gevolgen.
6	Juridische risico's (meerdere poho's) Rijnland heeft in 2016 diverse rechtszaken c.q. juridische risico's lopen. In bijna alle gevallen is sprake van los van elkaar staande incidenten en lopen (hogere) beroepen, zoals: a) Kustversterkingen in Katwijk en Noordwijk kans op claims op nadeelcompensatie. b) Gerechtelijke procedures opstalrechten c) Mogelijke arbitrage	a. Nadeelcompensaties (Kastelein): Deze zijn grotendeels afgewikkeld en gedekt via het HWBP, zodat van feitelijke risico's geen sprake meer is. b. Opstalrechten' (Kastelein): De cassatieprocedure loopt. c. Mogelijke arbitrage (Fierens) Een onverwacht betonblok in de H'meer leidde in 2017 tot een aanzienlijke post meerwerk waarvoor Rijnland in 2019 de verantwoordelijke partij aansprakelijk gaat stellen. d. Programma Aanpak Stikstof (Von Faber) Vooralsnog beschouwt Rijnland de gevolgen van de bestuursrechter over de toepassing van het Programma Aanpak Stikstof als beperkt.
7	Meer opbrengsten? (Kastelein) Een positief risico is dat gedurende 2019 sprake is van meer – voornamelijk incidentele – opbrengsten dan begroot. Mede vanwege het voorzichtigheidsprincipe heeft Rijnland niet alle mogelijke incidentele opbrengsten begroot. Het betreft met name boekwinsten op de mogelijke verkoop van terreinen.	In 2019 heeft Rijnland een boekwinst gerealiseerd op de verkoop van het terrein van de voormalige awzi Zandvoort. Ook is sprake van een hogere, definitieve belastingopbrengst uit de zuiveringsheffingen op bedrijven uit vorige jaren.
8	Afvalstoffenheffing (Fierens, Kastelein) Het kabinet is vooralsnog van plan de vrijstelling van zuiveringsslib voor de afvalstoffenheffing op te heffen, waarschijnlijk vanaf 2020. Via HVC zou Rijnland hierdoor jaarlijks tot € 1,4 mln meer kunnen betalen.	Via de Unie wordt een actieve lobby gevoerd. In 2019 is geen sprake van een afvalstoffenheffing. Gezien de strikt gescheiden verwerking van zuiveringsslib ten opzichte van overig afval ziet de Unie het continueren van de vrijstelling met

	Omschrijving restrisico (met portefeuillehouder)	Maatregelen 2019 en verder, plus eventuele consequenties weerstandscapaciteit
		vertrouwen tegemoet.
9	Tariefdifferentiatie ongebouwd wegen (Kastelein) Een risico dat de verdeling van waterschapslasten raakt is de uitspraak van de rechtbank Overijssel over verharde openbare wegen (28-12-2016). De uitspraak is dat de tariefdifferentiatie voor ongebouwd wegen zich alleen mag uitstrekken over verharde weggedeelten, en niet zoals nu inclusief onverharde gedeeltes. Dit zou betekenen dat de belastingcategorie overig ongebouwd een deel van de waterschapsbelastingen van de wegeigenaren voor zijn rekening moet nemen, wat kan leiden tot een tariefsverhoging van ca. 10% voor ongebouwd overig.	Na de gerechtelijke uitspraak waardoor de tariefdifferentiatie voor verharde openbare wegen niet meer kan worden toegepast op de onverharde weggedeelten (o.a. bermen, bermsloten) heeft een nieuwe afbakening van de verharde openbare wegen plaats gevonden. Het areaal wegen is met zo'n 20% afgenomen. Daar staat tegenover dat het areaal ongebouwd is toegenomen (met de onverharde weggedeelten). Dit heeft gevolgen voor de belastingopbrengsten 2019 en beperkte gevolgen voor 2018 vanwege een bezwaarschrift van een wegbeheerder. De minderopbrengsten kunnen gedekt worden uit de equalisatiereserve van de categorie ongebouwd.